

Jaarverslag 2023

MONUMENTENWACHT

de vier provinciën F D F O

de kracht van de wacht: samen sterk!

HISTORIE LEVEND HOUDEN

Jaarverslag 2023

Voor u ligt het jaarverslag over uitvoeringsjaar 2023 van Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O (moederorganisatie achter Stichtingen Monumentenwacht Drenthe, Flevoland, Fryslân, Overijssel, de Groene en Archeologische Monumentenwacht en Monumenten Advies Oost.

Dit jaarverslag bestaat uit:

- beknopte verantwoording van onze activiteiten en behaalde mijlpalen, beschreven per provincie (vanuit onze gesubsidieerde taken) en per organisatie, maar ook:
- waardevolle informatie vanuit de bredere dienstverlening die de moederorganisatie van de Monumentenwachten in de vier provinciën Drenthe, Flevoland, Fryslân en Overijssel voor haar abonnees en monumenteigenaren uitvoert, geïllustreerd met statistieken en interviews,
- en een doorkijkje naar de komende jaren.

Aangezien dit jaarverslag ook een bestuurlijke verantwoording betreft, is in de bijlage een beknopt bestuursverslag met een toelichting op de jaarrekeningen en de door de externe accountant beoordeelde jaarrekeningen toegevoegd. Tevens vindt u in de bijlagen het verslag van de Raad van Toezicht.

Heeft u nog vragen of opmerkingen?

Geef ze vooral door: info@m-no.nl

of via 058 215 73 65.

CHECKT

ADVISEERT

HERSTELT

Inhoud

6	woord vooraf	
	- statutaire doelstelling	8
10	de kracht van de wacht	
	- vijftig jaar Monumentenwacht in Nederland!	12
	- de context van het monument	14
	- duurzame instandhouding	16
20	uit de wacht: onze diensten in cijfers	
	- Monumentenwacht Drenthe	22
	- Monumentenwacht Flevoland	24
	- Monumentenwacht Fryslân	26
	- Monumentenwacht Overijssel	28
	- Groene en Archeologische Monumentenwacht	30
	- Monumenten Advies Oost	32
36	de kennis van de wacht	
	- spreiding over ons werkgebied	38
	- gesignaleerde behoeften van de eigenaar	42
	- een sterk erfgoedveld: strategisch samenwerken	46
50	2024 en verder	
	Bijlage	60
	Jaarstukken 2023:	
	- Bestuursverslag met jaarrekening	
	- Verslag van de Raad van Toezicht	
	- Geconsolideerde jaarrekening 2023	
	- Enkelvoudige jaarrekening 2023	
	- Beoordelingsverslag van externe accountant	
	- Enkelvoudige jaarrekeningen 2023 dochterentiteiten	

Colofon

“De kracht van de wacht: al vijftig jaar!”

woord vooraf

Erfgoed is overal om ons heen.

Iedereen beleeft erfgoed, dagelijks.

Duurzame instandhouding van de monumentale gebouwen, objecten, interieurs, groen en archeologisch erfgoed is en blijft daarom een belangrijke opgave.

De toekomst begint bij waarderen van het verleden.

De provinciale Monumentenwachten dragen, dit jaar, al vijftig jaar bij aan duurzame instandhouding van ons erfgoed. Door periodieke inspecties en preventieve maatregelen worden gebreken tijdig gezien, hersteld en zo kostbare restauraties voorkomen.

“Eigenaren ondersteunen bij duurzame instandhouding van erfgoed, ook voor de toekomstige generaties.”

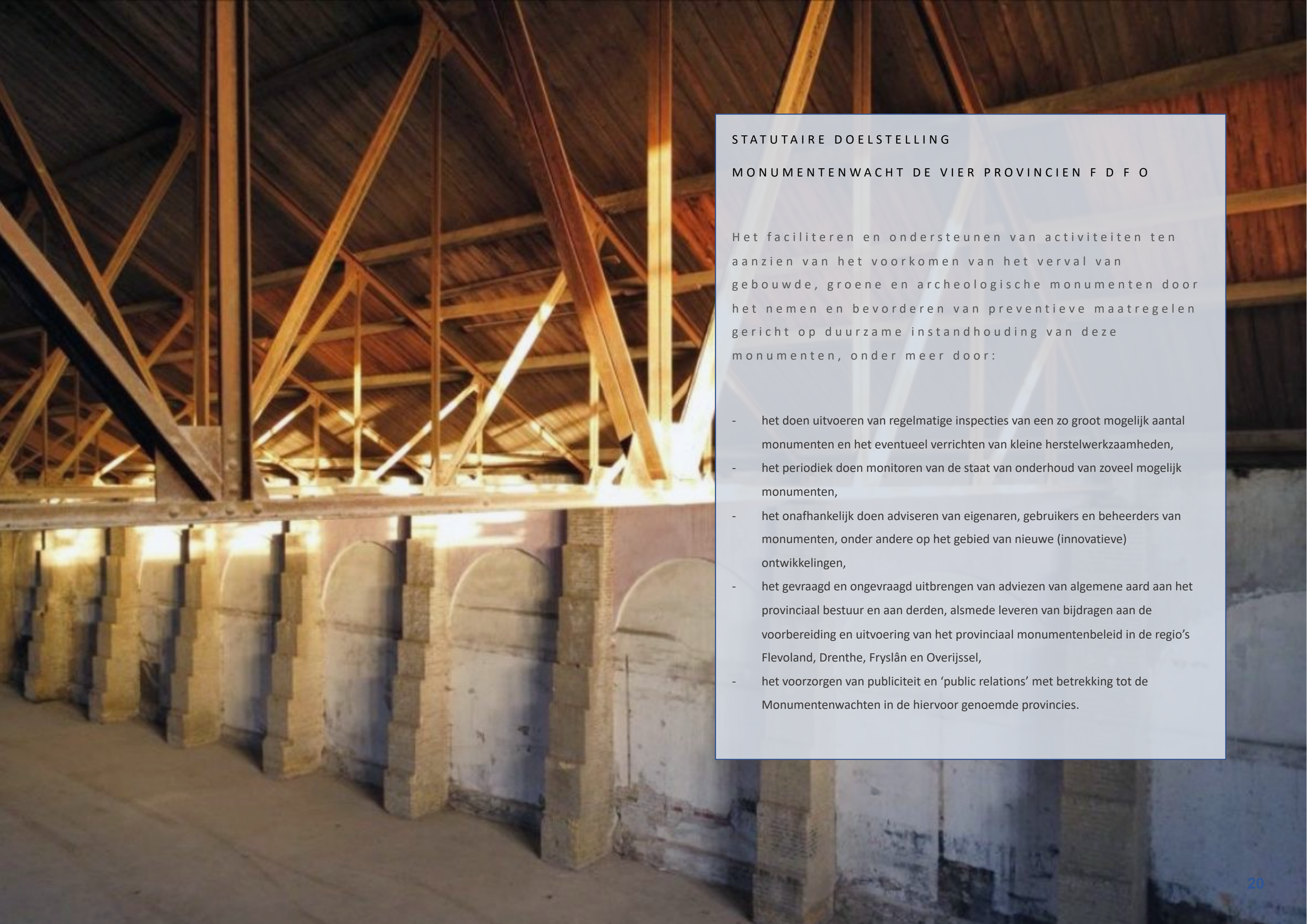
Op 23 februari 1973 stonden de twee oprichters van de Monumentenwachten in Nederland, Walter Kramer (Rijksdienst voor de Monumentenzorg) en Yde Schakel (restauratieaannemer) voor de notaris in Harlingen. Zuchtend over de staat van het erfgoed, bedachten zij dat een onafhankelijke stichting moest waken over ons erfgoed: zeker twee derde van de grote restauraties werd namelijk veroorzaakt door achterstallig onderhoud. Als deze ‘soort van Monumentenwacht’ nou periodiek zou inspecteren en preventieve maatregelen zou nemen om tijdig gebreken te voorkomen ... ?! Aldus geschiedde en ook nu nog voorkomt de Monumentenwacht kostbare restauraties vanuit het principe: “voorkomen is beter dan genezen”.

2023 stond dan ook in teken van ons jubileum, waarin wij niet alleen toonden dat ons werk nog net zo belangrijk is als vijftig jaar geleden, maar ook dat wij met onze tijd zijn meegegaan: met nieuwe monumenten, abonnees en innovatieve inspectietechnieken. De kracht van de Monumentenwacht: al vijftig jaar!

Eefje van Duin

Directeur-bestuurder

The background image shows the interior of a large, historic building. The upper portion features a complex wooden roof truss system with numerous beams and supports, illuminated by warm, golden light. Below the roof, a series of stone arches are visible, supported by thick, rectangular stone pillars. The lighting is dramatic, highlighting the textures of the wood and stone.

STATUTAIRE DOELSTELLING

MONUMENTENWACHT DE VIER PROVINCIEËN F D F O

Het faciliteren en ondersteunen van activiteiten ten aanzien van het voorkomen van het verval van gebouwe, groene en archeologische monumenten door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten, onder meer door:

- het doen uitvoeren van regelmatige inspecties van een zo groot mogelijk aantal monumenten en het eventueel verrichten van kleine herstelwerkzaamheden,
- het periodiek doen monitoren van de staat van onderhoud van zoveel mogelijk monumenten,
- het onafhankelijk doen adviseren van eigenaren, gebruikers en beheerders van monumenten, onder andere op het gebied van nieuwe (innovatieve) ontwikkelingen,
- het gevraagd en ongevraagd uitbrengen van adviezen van algemene aard aan het provinciaal bestuur en aan derden, alsmede leveren van bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van het provinciaal monumentenbeleid in de regio's Flevoland, Drenthe, Fryslân en Overijssel,
- het voorzorgen van publiciteit en 'public relations' met betrekking tot de Monumentenwachten in de hiervoor genoemde provincies.

CHECKT

ADVISEERT

HERSTELT

de kracht van de wacht

*“Erfgoed (gebouwd, groen en archeologisch)
voor de toekomst behouden!”*

Vijftig jaar Monumentenwacht in Nederland!

Sinds onze oprichting in **1973** staat de Monumentenwacht naast de erfgoedeigenaar / -beheerder, om hen te ondersteunen bij de duurzame instandhouding van ons cultureel erfgoed, ook voor toekomstige generaties.

Eigenlijk is er niet zo gek veel gewijzigd sinds 1973: nog steeds rijden de monumentenwachters met ladder en bus langs de monumenten om verval en kostbare restauraties te voorkomen door middel van regelmatige inspecties, praktische adviezen en kleine herstelwerkzaamheden.

Toch gaat ook de Monumentenwacht met de tijd mee. Er komen nog steeds nieuwe monumenten, en dus abonnees, bij en de inspectie-methoden ontwikkelen ook door: van drones tot warmtebeeldcamera's en endoscopen.

Bovendien inspecteert de Monumentenwacht sinds enige jaren niet meer alleen historische gebouwen, ook ander cultureel erfgoed als archeologisch en groene monumenten of bijzondere interieurs kunnen tegenwoordig aanspraak maken op ondersteuning bij instandhouding door de Monumentenwacht.

Ook de adviesrol ontwikkelt zich: steeds vaker krijgt de Monumentenwacht, als vertrouwde partij van de eigenaar / beheerder, vragen over vergunningsprocedures of financiële regelingen.

Vragen over energiebesparing horen tegenwoordig ook bij het werk van de Monumentenwacht. Per 2023 zijn de Monumentenwachten een van de negen adviesorganisaties die, vanuit het ontzorgingsprogramma verduurzaming rijksmonumenten, monumenteigenaren mogen voorzien van maatwerkadviezen.

de context van het monument

Monumentenwacht beweegt in een veranderende wereld. Je zou denken dat de erfgoedsector, en dan specifiek de monumentenzorg, nauwelijks aan verandering onderhevig is, maar niets is minder waar:

Sinds de inwerkingtreding van de Erfgoedwet in 2016, bereiden we ons voor op een integrale(re) manier van beschermen van ons cultureel erfgoed. De Erfgoedwet heeft naast (gebouwde) monumenten namelijk ook betrekking op (duiding van) museale objecten en archeologie. Samen met de Erfgoedwet, vormt de Omgevingswet (per 2024) het fundament voor bescherming van rijksmonumenten. In de Omgevingswet wordt de wijze van omgaan met cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving geregeld.

Integraal omgaan met erfgoed betekent oog hebben voor de (ruimtelijke) context, voor de roerende zaken en voor burgerparticipatie. Erfgoed ontwikkelt zich hiermee van stenen en landschap naar verhalen. Erfgoed is alles waar wij waarde aan toekennen.

Niets is lastiger om te duiden dan 'alles waar waarde aan wordt toegekend'. Zeker in een tijd met nieuwe politieke partijen en nieuwe politici (zowel provinciaal als landelijk). Het vraagt om proactief invloed uit te oefenen op te ontwikkelen beleid: zorgen dat erfgoed landt in visies, kaders en besluitvorming. Het vraagt om de juiste taal spreken, het juiste verhaal houden. Om erfgoed in positie te brengen in de opgaven waar ons land voor staat de komende jaren.

Kortom: 2023 was een mooi jaar om stil te staan bij wat de Monumentenwacht al bereikt heeft in vijftig jaar, onze kwaliteiten zichtbaar te maken, alsmede een jaar waarin we ruimte nemen om vooruit te kijken naar waar de Monumentenwacht ook de komende jaren van meerwaarde is. Om zo onze toekomst te garanderen en versterken. [Tenslotte staat de Monumentenwacht aan het fundament van de monumentenzorg: de schakel tussen eigenaar\(behoefte\), instandhoudingsopgave, uitvoering en beleid.](#)

duurzame instandhouding

In ons jubileumjaar hebben we gewerkt aan het versterken en verbreden van onze basistaken: inspecteren, constateren, adviseren, rapporteren, monitoren en (nood)herstel.

In de drukte van ons jubileumjaar namen onze basis werkzaamheden toe:

Zo voerden we in 2023 gezamenlijk in onze vier provinciën **2.079 inspecties** uit, stonden er **6.203 panden, objecten, groen of archeologisch erfgoed** in onze database van **2.811 verschillende eigenaren**. Daar kwamen we gemiddeld elke **2,8 jaar**, wat betekent dat 75% van onze abonnees frequent (binnen drie jaar) een inspectie afneemt.

Ruim **de helft van alle rijksmonumenten** wordt door ons bezocht en ruim **1/3e van alle monumenten** in onze vier provinciën valt binnen ons bereik.

Naast inspecties **monitorden** we in 2023 ook **de staat van het erfgoed** in onze provincies. In Drenthe, Flevoland en Fryslân nemen we ter plaatse de staat van onderhoud op van de monumenten. Hierdoor kunnen we ook schades signaleren die niet vanaf straatbeeld zichtbaar zijn en direct een gesprek voeren met de erfgoed-eigenaren / beheerders.

Ook zijn we sinds 2023 een van de organisaties die vanuit het ontzorgingsprogramma eigenaren mogen bijstaan in de **verduurzaming** van hun rijksmonumenten.

Deze groei werd behaald mede doordat de eerder aangetrokken nieuwe collega's steeds zelfstandiger begonnen te opereren. Kennis en capaciteit over de provinciegrenzen heen met elkaar delen steeds gebruikelijker werd. En het intern optimaliseren van processen en gestructureerd doorspreken van behaalde resultaten ook effect begon te krijgen.

De basis staat: vanuit hier kan Monumentenwacht de vier provinciën weer gaan bouwen.

Interview met Lutske Holthuis, team cultuur, maatschappij en
vrijtijdseconomie bij de provincie Drenthe > volgt

CHECKT

ADVISEERT

HERSTELT

uit de wacht

investeren in het erfgoed van Drenthe

1.221 te inspecteren panden, objecten, groen of archeologisch erfgoed

487 inspecties met klein herstel, rapportage en advies

520 verschillende erfgoedeigenaren

inspecteren, adviseren, herstellen, kennisdelen en monitoren in 2023

2.608
volgers

1.637
volgers

621
abonnees

286
volgers

circa 250
helpdeskvragen

monitoring
de **staat** van
al het erfgoed
in Drenthe
met een
vierjaarlijkse
cyclus

2022:
351 uren

2020:
427 uren

2021:
325 uren

2023:
417 uren

gemiddeld komt de Monumentenwacht eens per 2,5 jaar bij een monument langs

aan een inspectie met rapportage en klein herstel wordt gemiddeld 7,7 uur besteed

Monumentenwacht Drenthe is actief op sociale media en verstuurt digitale nieuwsbrieven

ook verbindt de Monumentenwacht met het provinciaal en landelijk erfgoedveld

Monumentenwacht Drenthe

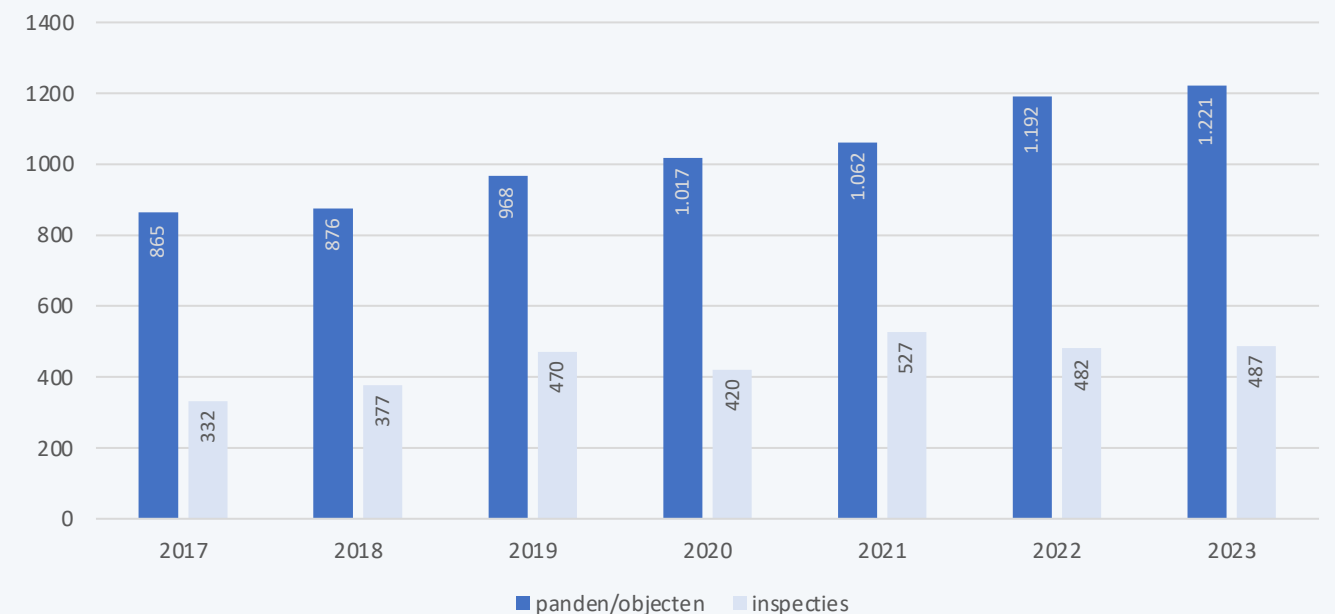
Door subsidie van de provincie Drenthe kan stichting Monumentenwacht Drenthe tegen laagdrempelig (gesubsidieerd) tarief onze abonnees van kennis en kunde voorzien. Ook in 2023 werd daar weer dankbaar gebruik van gemaakt.

De groei van voorgaande jaren zette zich door. Zo zagen we uitbreiding van opdrachten van bestaande abonnees en ook het aantal te inspecteren panden en objecten groeide met ruim **2%** in 2023: met ruim **30 nieuwe panden en objecten** in ons abonneebestand. Deze eigenaren raakten met ons in aanraking door de media -aandacht rondom het jubileum, maar ook vanuit positieve mond-op-mond reclame.

Ook werd dit jaar weer volop gemonitord om de staat van het Drents erfgoed inzichtelijk te maken en zo passend beleid te kunnen ontwikkelen.

Door te blijven werken aan de kennis en capaciteit, structuur en continuïteit in onze organisatie, zien we deze lijn zich ook in de toekomst voortzetten. Zo blijven de Drentse monumenten hun tijd ver vooruit!

Abonnements- en inspectiegroei 2017 - 2023

investeren in het erfgoed van Flevoland

78 te inspecteren panden, objecten, groen of archeologisch erfgoed

35 inspecties met klein herstel, rapportage en advies

47 verschillende erfgoedeigenaren

inspecteren, adviseren, herstellen, kennisdelen en monitoren in 2023

2.608
volgers

1.637
volgers

63
abonnees

425
volgers

circa 15
helpdeskvragen

2023:
62 uren

monitoring
de staat van
al het erfgoed
in Flevoland
met een
vierjaarlijkse
cyclus

2022:
67 uren

2020:
31 uren

2021:
45 uren

gemiddeld komt de Monumentenwacht eens per 2,2 jaar bij een monument langs

aan een inspectie met rapportage en klein herstel wordt gemiddeld 6 uur besteed

Monumentenwacht Flevoland is actief op sociale media en verstuurt digitale nieuwsbrieven

ook verbindt de Monumentenwacht met het provinciaal en landelijk erfgoedveld

Monumentenwacht Flevoland

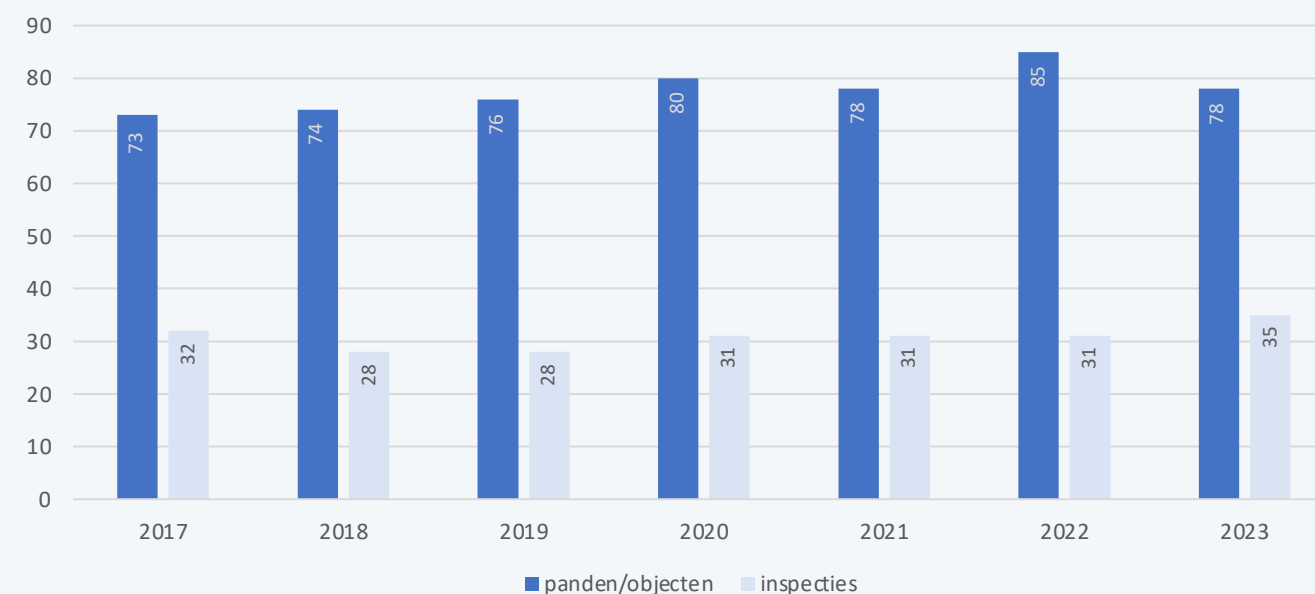
Door subsidie van de provincie Flevoland kan stichting Monumentenwacht Flevoland tegen laagdrempelig (gesubsidieerd) tarief onze abonnees van kennis en kunde voorzien. Ook in 2023 werd daar weer dankbaar gebruik van gemaakt.

Het aantal te inspecteren panden en objecten nam iets af in 2023: een beheerorganisatie met meerdere objecten nam afscheid van de Monumentenwacht vanuit de visie dat kennis ook intern kan worden georganiseerd. Deze organisatie behoeft geen externe onafhankelijke inspecties voor bijvoorbeeld subsidieaanvragen of voor de status als professionele organisatie voor monumentenbehoud.

Daar tegenover stond dat het abonneebestand groeide onder andere met enkele gemeentelijke monumenten in Lelystad. Unieke gebouwen waarbij onze kennis van de bouwtrant en gebruikte materialen in de periode van na 1965 goed van pas komt.

Ook werd dit jaar weer volop gemonitord om de staat van het erfgoed in Flevoland inzichtelijk te maken en zo passend beleid te kunnen ontwikkelen.

Abonnements- en inspectiegroei 2017 - 2023

investeren in het erfgoed van Fryslân

2.155 te inspecteren panden, objecten, groen of archeologisch erfgoed

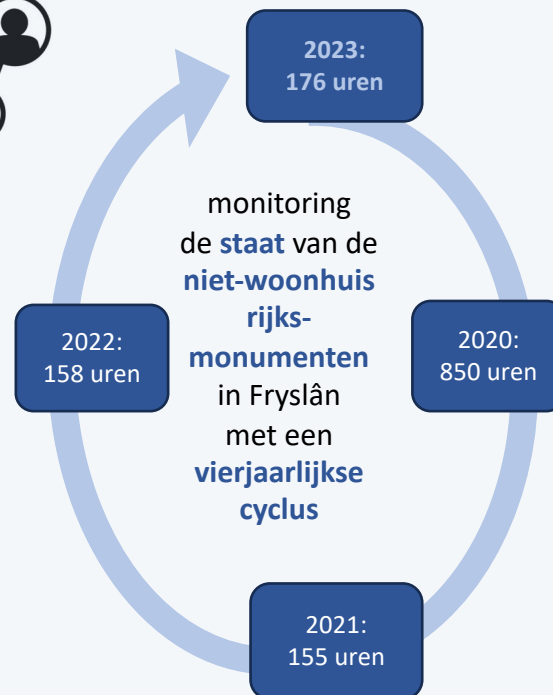
814 inspecties met klein herstel, rapportage en advies

1.078 verschillende erfgoedeigenaren

inspecteren, adviseren, herstellen, kennisdelen en monitoren in 2023

 2.608 volgers
 1.637 volgers
 1.209 abonnees
 59 volgers
 circa 275 helpdeskvragen

gemiddeld komt de Monumentenwacht eens per 2,6 jaar bij een monument langs

aan een inspectie met rapportage en klein herstel wordt gemiddeld 6,7 uur besteed

Monumentenwacht Fryslân is actief op sociale media en verstuurt digitale nieuwsbrieven

ook verbindt de Monumentenwacht met het provinciaal en landelijk erfgoedveld

Monumentenwacht Fryslân

Door subsidie van de provincie Fryslân kan stichting Monumentenwacht Fryslân tegen laagdrempelig (gesubsidieerd) tarief onze abonnees van kennis en kunde voorzien. Ook in 2023 werd daar weer dankbaar gebruik van gemaakt.

Het aantal te inspecteren panden en objecten in Fryslân groeide met **3%** in 2024:

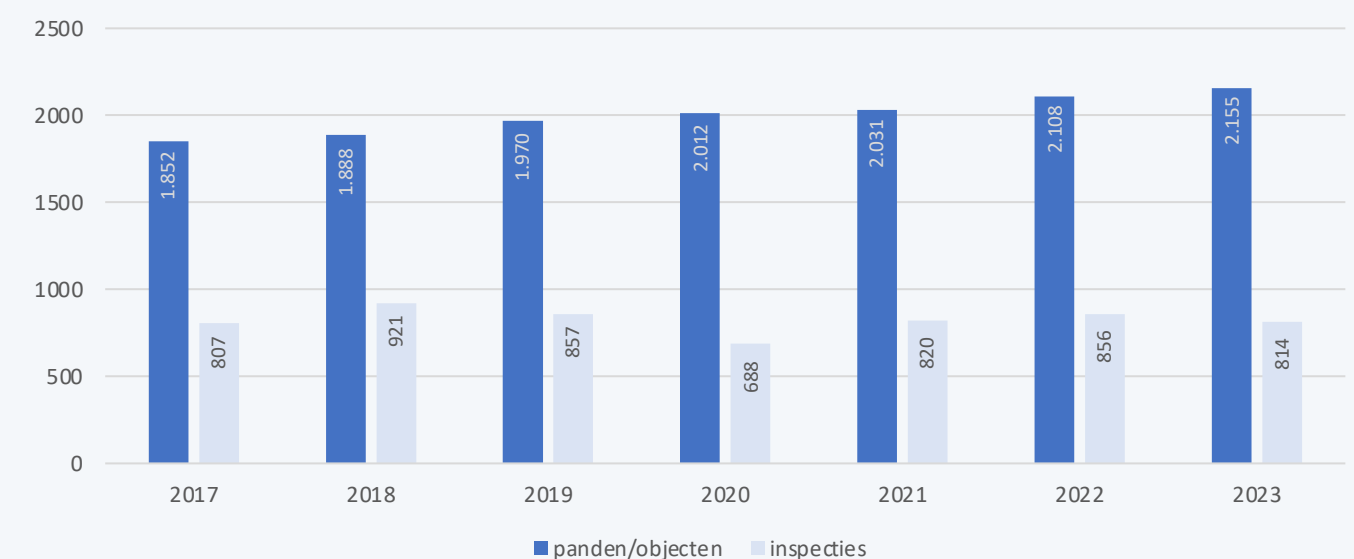
Dit komt overeen met een abonnementsgroei van bijna **50 panden of objecten**.

Deze groei is goed te verklaren door de media-aandacht geschonken aan het jubileum van de Monumentenwacht. Hierdoor kwamen particuliere monumenteigenaren in aanraking met de Monumentenwacht: waarbij ze direct ook vragen stelden over verduurzaming van hun monumentale pand.

Sinds 2023 kunnen we ook Hendrick de Keyser Monumenten tot onze abonnees rekenen in Fryslân. Deze unieke monumenten zijn toegevoegd aan de steeds groter wordende groep eigenaren die een extra daken- en gotenronde wensen in het jaar of in de winter.

Daarnaast werd ook dit jaar weer volop gemonitord om de staat van het erfgoed in Fryslân inzichtelijk te maken en zo passend beleid te kunnen ontwikkelen. Tijdens onze jubileumbijeenkomst is een online database met deze gegevens gelanceerd.

Abonnements- en inspectiegroei 2017 - 2023

investeren in het erfgoed van Overijssel

2.749 te inspecteren panden, objecten, groen of archeologisch erfgoed

743 inspecties met klein herstel, rapportage en advies

1.166 verschillende erfgoedeigenaren

inspecteren, adviseren, herstellen, kennisdelen en monitoren in 2023

2.608
volgers

1.637
volgers

987
abonnees

425
volgers

circa 225
helpdeskvragen

gemiddeld komt de Monumentenwacht eens per **3,7 jaar** bij een monument langs

aan een inspectie met rapportage en klein herstel wordt gemiddeld **9,2 uur** besteed

Monumentenwacht Overijssel is actief op sociale media en verstuurt digitale nieuwsbrieven

ook verbindt de Monumentenwacht met het provinciaal en landelijk erfgoedveld

monitoring de **staat** van de **niet-woonhuis rijksmonumenten** in Overijssel gebeurt enkel **op afroep**, daarbij wordt op basis van straatbeeldfoto's, verzameld door een derde partij, een beoordeling gegeven vanaf bureau

Monumentenwacht Overijssel

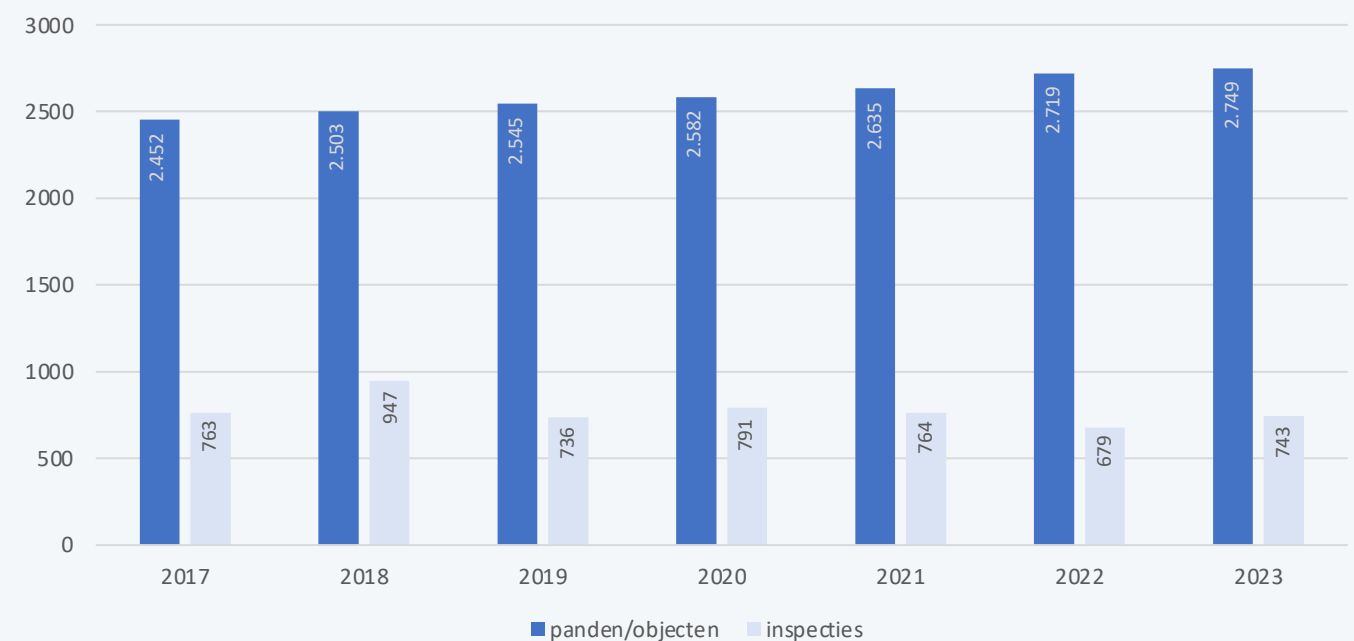
Door subsidie van de provincie Overijssel kan stichting Monumentenwacht Overijssel tegen laagdrempelig (gesubsidieerd) tarief onze abonnees van kennis en kunde voorzien. Ook in 2023 werd daar weer dankbaar gebruik van gemaakt.

Het aantal te inspecteren panden en objecten steeg licht in 2023: ruim **1%**. Wat overeenkwam met ruim **30 nieuwe panden en objecten** in ons abonneebestand.

Deze groei is in lijn met voorgaande jaren.

Echter, wegens helaas het afscheid van een zeer ervaren collega in Overijssel en eerder in het jaar de verhuizing waarin onze collega's zelf actief waren, bleef het aantal inspecties iets achter op de groei. Meer informatie over formatie en inzet, kunt u lezen in het bestuursverslag.

Abonnementen- en inspectiegroei 2017 - 2023

Groene en Archeologische Monumentenwacht

In 2010 is de Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht opgericht als koepel voor het uitvoeren van inspecties, monitoring en advies specifiek voor groen en archeologisch erfgoed.

Denk daarbij aan parken, tuinen, landschappelijke elementen, hunebedden, scheepswrakken, boerenerven, stadswallen en grafheuvels.

De groene en archeologische monumentenwachters zijn gespecialiseerd in het inspecteren en adviseren op het gebied van passend beheer en doelmatig onderhoud van groene en archeologische monumenten.

In 2023 was **een derde** van de **groene en archeologische rijksmonumenten** in de vier provinciën bij de Groene en Archeologische Monumentenwacht bekend.

Dat aantal is jaarlijks groeiend, mede vanwege de uitbreiding van ons dienstverlening met **frequente monitoring** van onder andere archeologische terreinen, beheerplannen, **begeleiding in de uitvoering van werkzaamheden**, tuinhistorisch onderzoek en **subsidie advies**, zoals voorbereiding en begeleiding van de aanvraag voor subsidie instandhouding rijksmonumenten (SIM).

Een mooie aanvulling op de werkzaamheden van de Monumentenwacht voor dit bijzondere erfgoed.

Onze groene en archeologische monumentenwachters volgen dan ook regelmatig trainingen om de meest actuele kennis voor de erfgoedeigenaren en –beheerders in te kunnen zetten, zoals: (park-) bosbeheer, dendrologie en plantgeografie. Waarin natuurlijk ook rekening wordt gehouden met de klimatologische omstandigheden waaronder het erfgoed boven en onder de grond (mogelijk) te lijden heeft.

Monumenten Advies

Aanvullend op de werkzaamheden van de provinciale Monumentenwachten staat Monumenten Advies Oost voor de erfgoedeigenaren klaar om hen te ontzorgen bij allerhande vragen op het gebied van duurzame instandhouding. Enige hoogtepunten uit 2023:

- voorbereiding, begeleiding en indienen van **66 aanvragen** voor de **Subsidie Instandhouding** gebouwde, groene en archeologische **Rijksmonumenten** (SIM)
- **advies** over en aanvragen van de **Woonhuisregeling** voor rijksmonumenten
- **advies** over en **begeleiding** van het aanvragen van de provinciale **Restauratieregelingen** rijksmonumenten
- enkele **aanvragen** van de **Herbestemmingsregeling** (haalbaarheidsstudie) en bijzondere regelingen als het **Boerderijfonds**
- **begeleiding** bij het **indienen van eindverantwoordingen**, vaststellingsverzoeken, of aanvragen van voorschot uitkeringen op lopende subsidies
- **bouwbegeleiding** van diverse (groot) **onderhoudswerkzaamheden**
- **bijstaan** van erfgoedeigenaren in **aanbestedingsprocessen**: zoals het opvragen en beoordelen van offertes
- **maatwerkverduurzamingsadviezen**, onder andere voor musea binnen KLIMOP (provinciaal ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed in de provincie Fryslân), voor diverse eigenaren, veelal woonhuizen, wooncomplexen en boerderijen, vanuit het **Nationaal Restauratiefonds** t.b.v. verkrijgen financiering en sinds dit jaar vanuit het **Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Rijksmonumenten**
- begeleiding en indienen van **DuMaVa** en **ISDE subsidies**

Daarnaast werden circa 150 telefonische of per mail vragen beantwoord.

Interview met Goof Visser, proces regisseur bij de gemeente
Noordoostpolder > volgt

CHECKT

ADVISEERT

HERSTELT

de kennis van de wacht

**“De Monumentwacht als helpdesk.
De Monumentenwacht als graadmeter
voor behoefte en beleid.
De Monumentenwacht als specialist in
alle gebieden die bij erfgoedbehoud horen.”**

spreiding over ons werkgebied

Om het bereik van de Monumentenwacht inzichtelijk te maken, wordt in het jaarverslag een vergelijking gemaakt met alle geregistreerde monumenten in de vier provinciën.

In de provincie **Drenthe** is:

- **53%** op het totaal aan geregistreerde erfgoed abonnee bij de Monumentenwacht Drenthe
- **66%** van de rijksmonumenten valt onder een abonnement
- **70%** van alle abonnees in Drenthe is rijksmonument
- **36%** van de provinciale monumenten valt onder een abonnement
- **6%** van alle abonnees in Drenthe is provinciaal monument
- **14%** van de gemeentelijke monumenten valt onder een abonnement
- **3%** van alle abonnees in Drenthe is gemeentelijk monument
- **21%** van de panden en objecten in ons abonneebestand heeft geen geregistreerde status als monument
- **47%** van de rijksmonumenten in Drenthe wordt structureel bezocht
- **38%** van al het geregistreerde erfgoed wordt structureel bezocht *(tegen actuele inspectiefrequentie, los van monitoring)*

In de provincie **Flevoland** is:

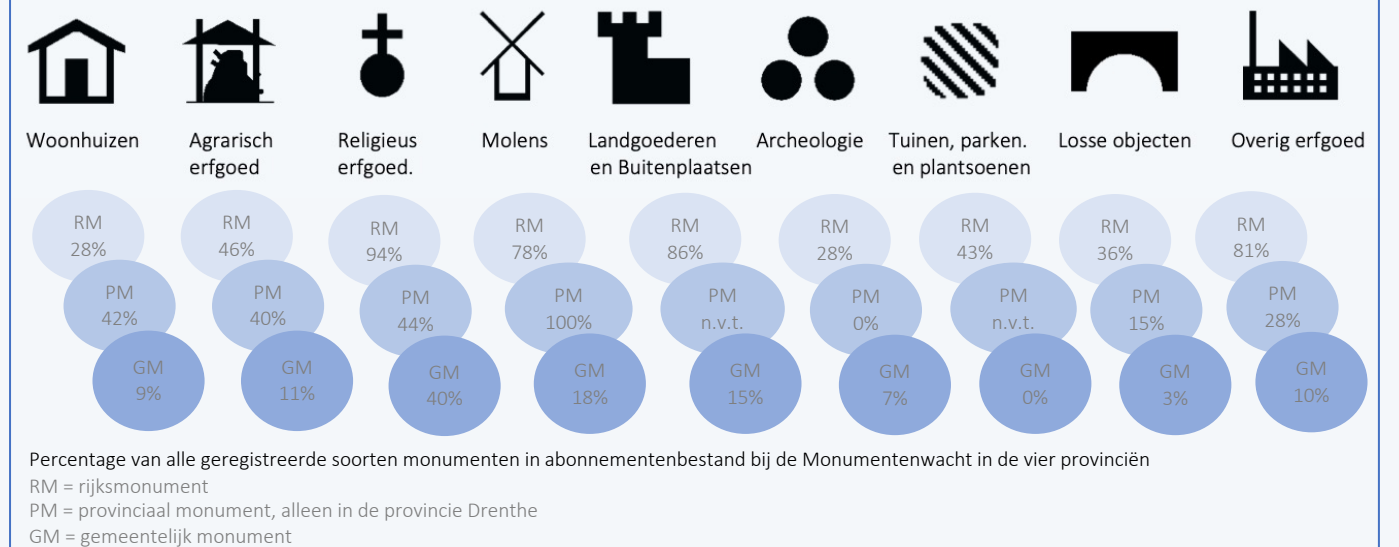
- **30%** op het totaal aan geregistreerde erfgoed abonnee bij de Monumentenwacht Flevoland
- **50%** van de rijksmonumenten valt onder een abonnement
- **62%** van alle abonnees in Flevoland is rijksmonument
- **15%** van de gemeentelijke monumenten valt onder een abonnement
- **22%** van alle abonnees in Flevoland is gemeentelijk monument
- **16%** van de panden en objecten in ons abonneebestand heeft geen geregistreerde status als monument
- **38%** van de rijksmonumenten in Flevoland wordt structureel bezocht
- **23%** van al het geregistreerde erfgoed wordt structureel bezocht *(tegen actuele inspectiefrequentie, los van monitoring)*

In de provincie **Fryslân** is:

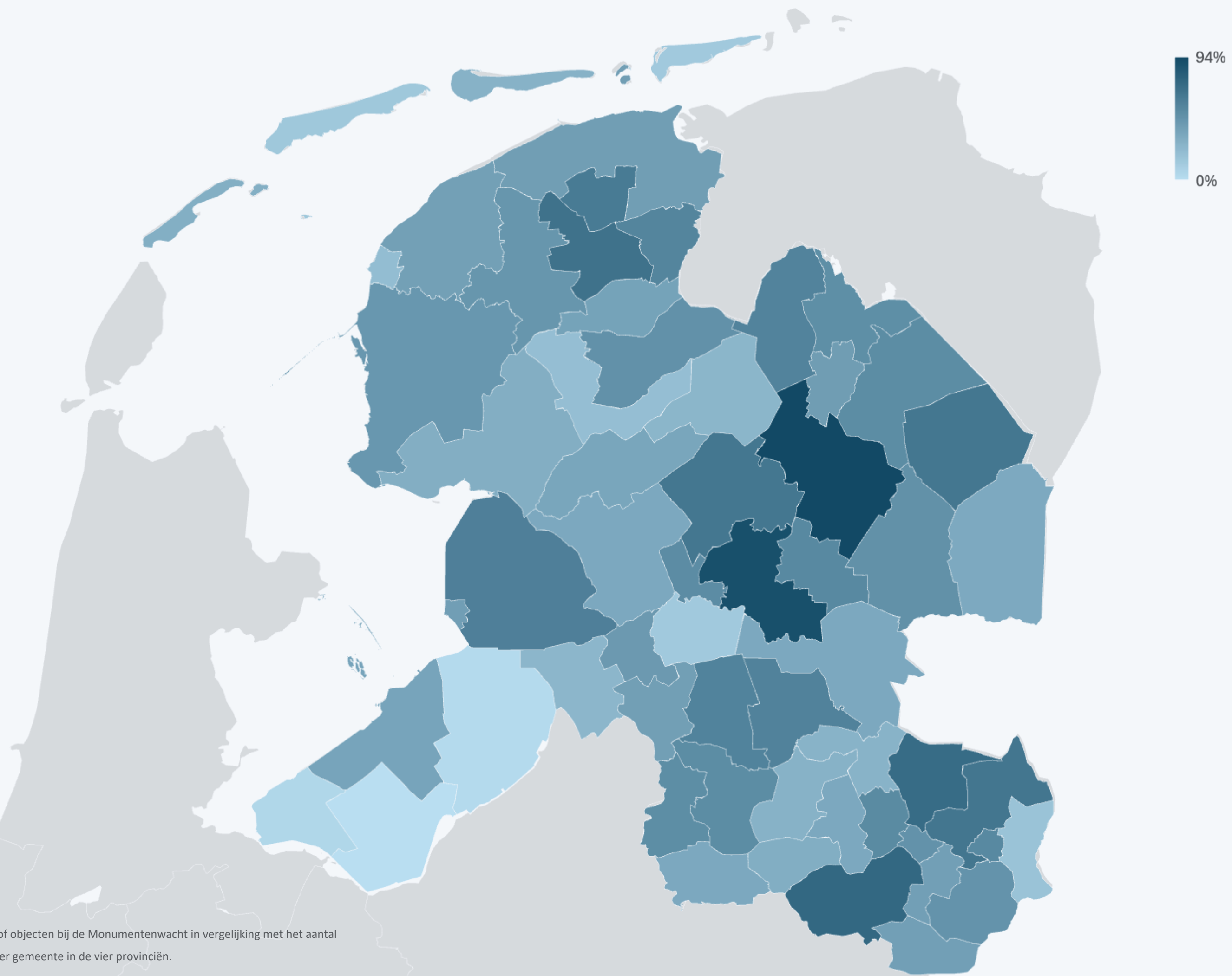
- **33%** op het totaal aan geregistreerde erfgoed abonnee bij de Monumentenwacht Fryslân
- **41%** van de rijksmonumenten valt onder een abonnement
- **82%** van alle abonnees in Fryslân is rijksmonument
- **9%** van de gemeentelijke monumenten valt onder een abonnement
- **5%** van alle abonnees in Fryslân is gemeentelijk monument
- **13%** van de panden en objecten in ons abonneebestand heeft geen geregistreerde status als monument
- **30%** van de rijksmonumenten in Fryslân wordt structureel bezocht
- **24%** van al het geregistreerde erfgoed wordt structureel bezocht *(tegen actuele inspectiefrequentie, los van monitoring)*

In de provincie **Overijssel** is:

- **31%** op het totaal aan geregistreerde erfgoed abonnee bij de Monumentenwacht Overijssel
- **45%** van de rijksmonumenten valt onder een abonnement
- **67%** van alle abonnees in Overijssel is rijksmonument
- **11%** van de gemeentelijke monumenten valt onder een abonnement
- **12%** van alle abonnees in Overijssel is gemeentelijk monument
- **21%** van de panden en objecten in ons abonneebestand heeft geen geregistreerde status als monument
- **27%** van de rijksmonumenten in Overijssel wordt structureel bezocht
- **18%** van al het geregistreerde erfgoed wordt structureel bezocht *(tegen actuele inspectiefrequentie)*

Aantal geregistreerde panden of objecten bij de Monumentenwacht in vergelijking met het aantal geregistreerde monumenten per gemeente in de vier provinciën.

***“De Monumentenwacht als vaste, betrouwbare, onafhankelijke en deskundige partner van de erfgoedeigenaar!
Met enorme kennis en jarenlange ervaring op het gebied van duurzame instandhouding.”***

gesignaleerde behoeften van de erfgoedeigenaar

Abonnees van de Monumentenwacht (sommigen al meer dan 30 jaar!) weten ons goed te vinden met vragen over stormschade, onderhoud, financiële regelingen, verduurzaming, waar materialen te krijgen zijn en welke aannemer of architect in de regio werkzaam is.

Periodiek voeren wij tevredenheidsenquêtes uit onder onze abonnees met als doel inzicht te krijgen in de behoeften van de erfgoedeigenaar / -beheerder en onze werkzaamheden zo passend mogelijk naar vraag in te richten.

Hierin vragen we altijd naar de kwaliteit van onze dienstverlening (voldoet de Monumentenwacht rapportage aan uw verwachting? Is uw Monumentenwacht voldoende bereikbaar?), ook naar waar de eigenaren graag nog meer ondersteuning in zouden willen. Hierbij enkele citaten uit dit deze aanvullende behoefte:

“ondersteuning bij het zoeken naar bedrijven ervaren met monumenten”

“uitleg over en begeleiding bij aanvragen van subsidies”

“naast ons staan op de steiger: onafhankelijk en deskundig”

“meedenken in verduurzaming: integrale aanpak met onderhoud”

“van de inspectie een meerjarenonderhoudplanning maken”

Mede op basis van de uitkomsten van deze enquête is onze website aangepast en aangevuld met **veel gestelde vragen**. Enkele van deze vragen lichten we uit in de digitale nieuwsbrieven aan onze abonnees. Ook worden de uitkomsten doorgesproken met de provinciale teams.

Vanuit deze gesignaleerde behoefte van onze abonnees, en daarmee een groot deel van de erfgoedeigenaren, trekken we waar gezamenlijk op met andere organisaties, instanties, overheden en uitvoerende sector (adviseurs, architecten, aannemers). Zodat we met elkaar de zorg voor de monumenten en de eigenaar versterken.

Osinga Stat

*Interview met Gerlinde van der Meij - Bakker, particulier eigenaar van het
prachtige Osinga State in Dronryp > volgt*

een sterk erfgoedveld: strategisch samenwerken

Binnen de provincies, maar ook landelijk, zijn diverse (erfgoed) organisaties actief: publiek en privaat.

De Monumentenwacht heeft een heldere positie in dit (erfgoed)stelsel en verbindt actief in het netwerk.

Een belangrijke opgave voor de Monumentenwachten is de positie in het erfgoedveld te consolideren en te versterken. Dit doen we onder andere door:

- relaties consequent te onderhoud met alle belangrijke spelers in ons landelijk, provinciaal en lokaal (erfgoed)veld,
- actief onze abonnees te informeren en ondersteunen middels een digitale nieuwsbrief, directe mailing, een brief-op-de-mat en diverse bijeenkomsten.

Mooie voorbeelden van deze zichtbaarheid en verbinding in 2023 zijn:

- de publicaties, documentaires en interviews in de diverse regionale media over het werk van (en het jubileum van) de Monumentenwacht,
- onze diverse kennissessies op de Beurs Monument over duurzame instandhouding van erfgoed,
- de aftrappende pitch op het landelijke Cultuurdebat in aanloop naar de verkiezingen.

Verbinden gaat niet alleen over samenwerken en zichtbaarheid; dit gaat ook over verbinden met de monumentenwachters en –adviseurs van de toekomst.

Al jaren biedt Monumentenwacht ruimte aan studenten om kennis te maken met de monumentenzorg. Zo koppelen we elk jaar een drietal groepen bouwkunde en vastgoed / makelaardij studenten aan concrete projecten, begeleiden we afstudeerders en bieden we stageplekken aan voor MBO en HBO –studenten.

Wilt u meer weten? Bekijk ons jaaroverzicht (video) via onze websites.

MONUMENT

Vragen?

MONUMENT

CHECKT

ADVISEERT

HERSTELT

2024 en verder

De Monumentenwacht in 2024 en verder ...

Ook dit jaar is de Monumentenwacht in Drenthe, Flevoland, Fryslân en Overijssel weer gegroeid: in totaal met bijna **100 panden en objecten**.

Het aantal inspecties nam eveneens toe, al bleven deze achter op de groei in het abonneebestand. Daarnaast bleef de ureninzet door krapte in de formatie en personele mutaties achter op de begroting. Wat overigens betekende dat ook de lasten achterbleven op de begroting: meer hierover leest u in het bestuursverslag als bijlage toegevoegd aan dit jaarverslag.

Het blijft dus belangrijk om ook komende jaren te werken aan het in kracht zetten van de organisatie: nu intern iedereen op de juiste plek zit en ruimte krijgt zich te ontwikkelen, is het zaak om voldoende deskundigheid en capaciteit toe te voegen aan de organisatie om in vraag te kunnen voorzien.

Zodat we ook in 2024 en verder de kwaliteitsvolle ondersteuning (proactief) kunnen bieden aan de erfgoedeigenaren / –beheerders, zoals zij van ons gewend zijn: vanuit een persoonlijke benadering, onafhankelijke status, expertise en ervaring. Vanaf de ladder of vanuit de hoogwerker, van onder de kap of uit de kelder, via een drone of vanaf kantoor.

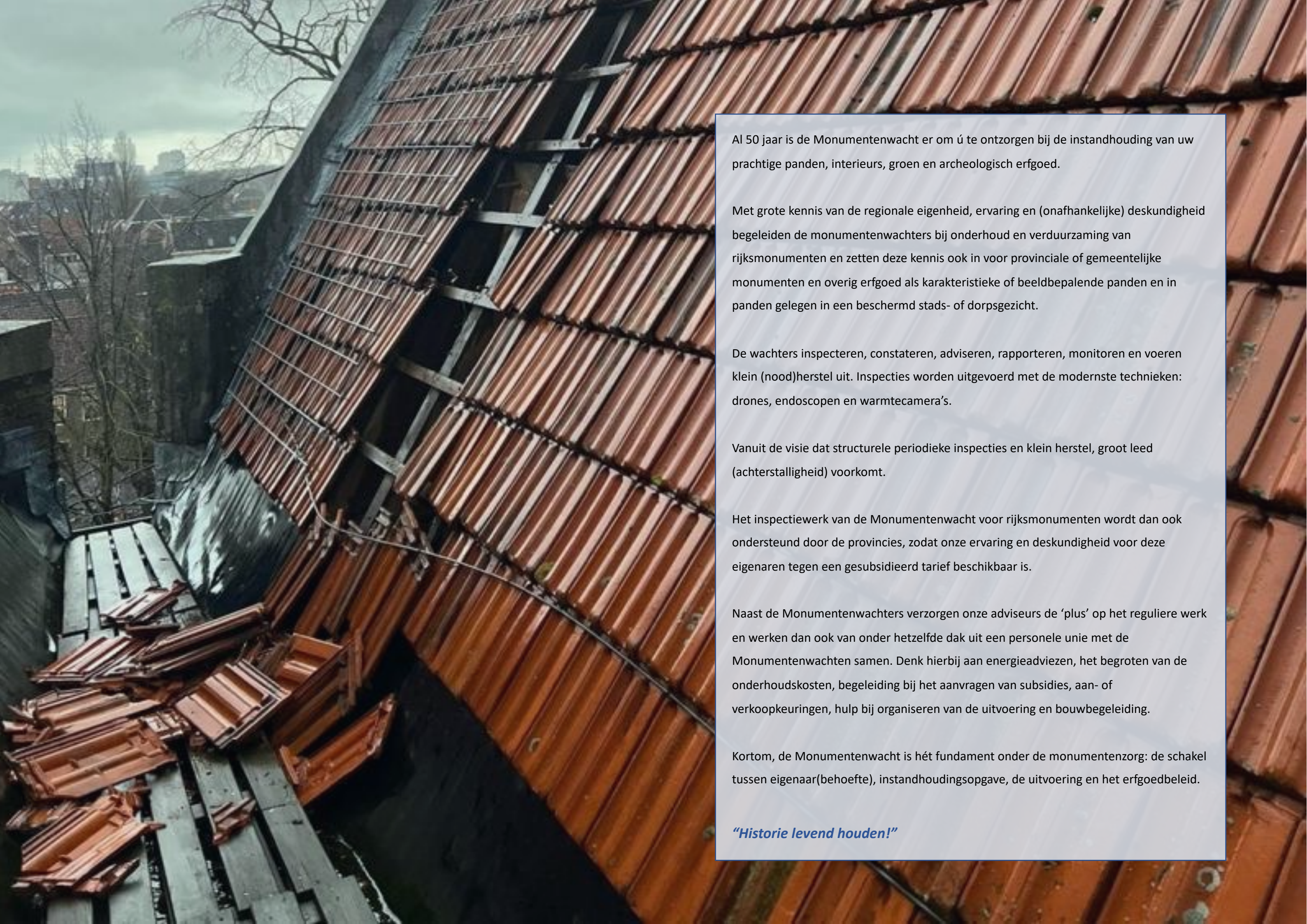

Interview met Fré Douma, coördinator techniek van Academiehuis Grote
Kerk Zwolle > volgt

Al 50 jaar is de Monumentenwacht er om ú te ontzorgen bij de instandhouding van uw prachtige panden, interieurs, groen en archeologisch erfgoed.

Met grote kennis van de regionale eigenheid, ervaring en (onafhankelijke) deskundigheid begeleiden de monumentenwachters bij onderhoud en verduurzaming van rijksmonumenten en zetten deze kennis ook in voor provinciale of gemeentelijke monumenten en overig erfgoed als karakteristieke of beeldbepalende panden en in panden gelegen in een beschermd stads- of dorpsgezicht.

De wachters inspecteren, constateren, adviseren, rapporteren, monitoren en voeren klein (nood)herstel uit. Inspecties worden uitgevoerd met de modernste technieken: drones, endoscopen en warmtecamera's.

Vanuit de visie dat structurele periodieke inspecties en klein herstel, groot leed (achterstalligheid) voorkomt.

Het inspectiewerk van de Monumentenwacht voor rijksmonumenten wordt dan ook ondersteund door de provincies, zodat onze ervaring en deskundigheid voor deze eigenaren tegen een gesubsidieerd tarief beschikbaar is.

Naast de Monumentenwachters verzorgen onze adviseurs de 'plus' op het reguliere werk en werken dan ook van onder hetzelfde dak uit een personele unie met de Monumentenwachten samen. Denk hierbij aan energieadviezen, het begroten van de onderhoudskosten, begeleiding bij het aanvragen van subsidies, aan- of verkoopkeuringen, hulp bij organiseren van de uitvoering en bouwbegeleiding.

Kortom, de Monumentenwacht is hét fundament onder de monumentenzorg: de schakel tussen eigenaar(behoefte), instandhoudingsopgave, de uitvoering en het erfgoedbeleid.

"Historie levend houden!"

MONUMENTENWACHT

de vier provinciën F D F O

de kracht van de wacht: samen sterk!

Voor duurzame instandhouding
van ons erfgoed

Gebouwen, interieurs,
groen en archeologie

Toen, nu en in de toekomst

Ambachtelijk inspecteren,
met moderne technieken

HISTORIE LEVEND HOUDEN!

Bijlagen

Jaarstukken 2023 onder beoordeling extern accountant:

- Bestuursverslag
- Verslag van de Raad van Toezicht
- Jaarrekening 2023
  - Geconsolideerde jaarrekening 2023
  - Enkelvoudige jaarrekening 2023
  - Vaststelling en goedkeuring
  - Beoordelingsverslag van de externe accountant
- Bijlagen aan jaarrekening, apart van beoordeling externe accountant:
  - Enkelvoudige jaarrekeningen van de dochterentiteiten 2023

JAARSTUKKEN 2023

VERSLAGGEVENDE EENHEID

STICHTING MONUMENTENWACHT DE VIER PROVINCIEËN F D F O

Opgesteld door de directeur-bestuurder op 23 mei 2024

Vastgesteld door de Raad van Toezicht op 12 juni 2024

Geparafeerd voor
waarmerkingsdoeleinden

JAARSTUKKEN 2023

INHOUD

Jaarstukken aan jaarverslag

Bestuursverslag
Verslag Raad van Toezicht

Geconsolideerde jaarrekening

Balans per 31 december 2023
Staat van baten en lasten over 2023
Kasstroomoverzicht over 2023
Waarderingsgrondslagen
Overige toelichting
Toelichting op de balans: activa
Toelichting op de balans: passiva
Toelichting op de balans: niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen
Toelichting op de staat van baten en lasten 2023: omzet Monumentenwacht, subsidiebat en omzet uit aanvullende dienstverlening
Toelichting op de staat van baten en lasten 2023: lasten besteed aan de doelstelling en incidentele lasten voortkomend uit de fusie
Resultaatbestemming per 31 december 2023
Toelichting op de entiteiten per 1-1-2023

Enkelvoudige jaarrekening stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O

Toelichting op de groepsstructuur
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht De Vier Provincien F D F O: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht De Vier Provincien F D F O: staat van baten en lasten over 2023

Vaststelling en Goedkeuring

Beoordelingsverklaring

Bijlagen: enkelvoudige jaarrekeningen dochterentiteiten

Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Drenthe: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Drenthe: staat van baten en lasten over 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Flevoland: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Flevoland: staat van baten en lasten over 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Fryslan: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Fryslan: staat van baten en lasten over 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Overijssel: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Monumentenwacht Overijssel: staat van baten en lasten over 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht: staat van baten en lasten over 2023
Enkelvoudige jaarrekening Monumenten Advies Oost B.V.: balans per 31 december 2023
Enkelvoudige jaarrekening Monumenten Advies Oost B.V.: staat van baten en lasten over 2023

Bestuursverslag met toelichting op de jaarrekening

1973 -> 2023: 50 jaar Monumentenwacht in Nederland!

2023 was dan ook een jaar waarin diverse jubileumactiviteiten werden ondernomen.

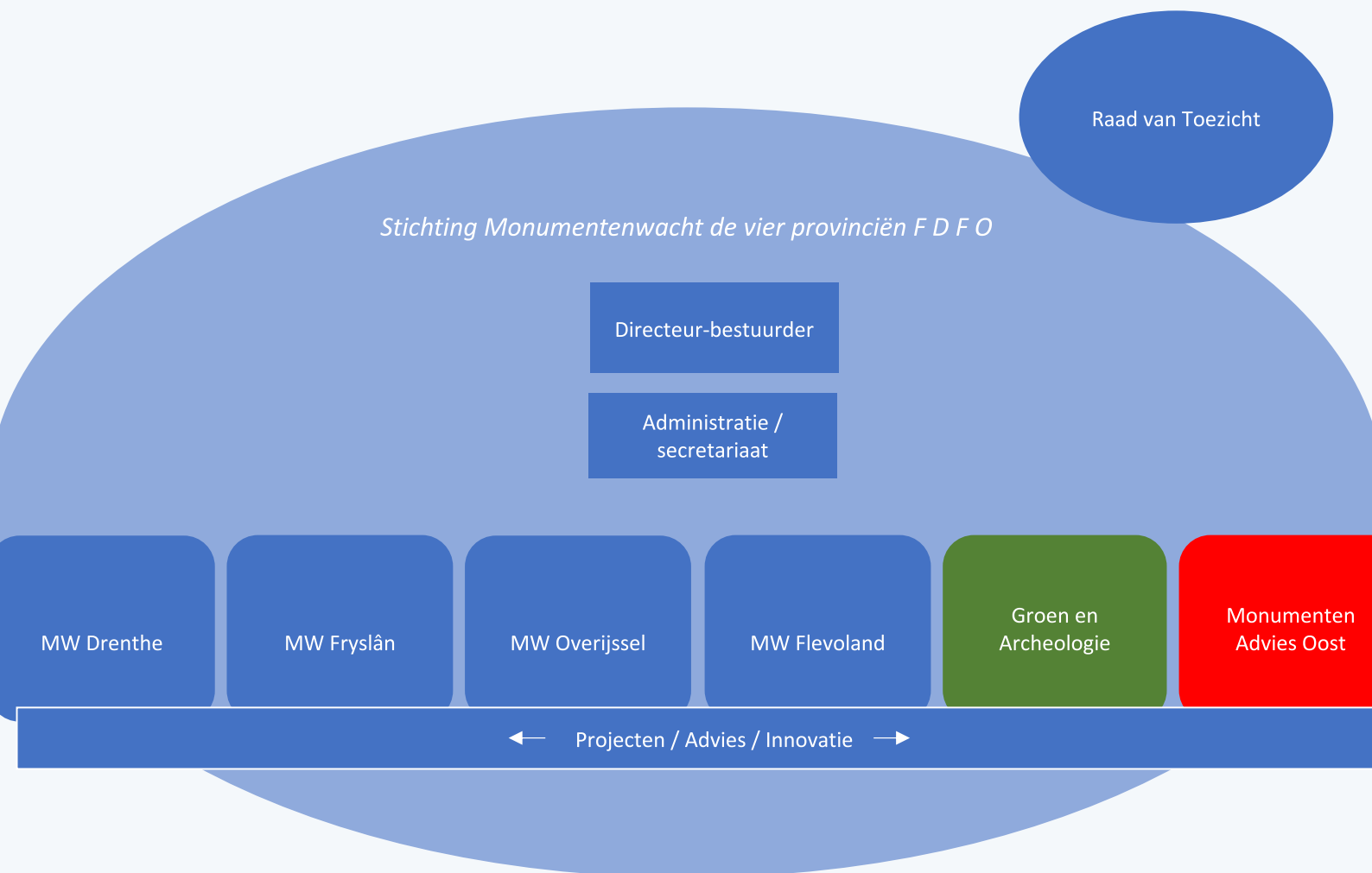
Tevens verhuisden Monumentenwacht Overijssel, Monumentenwacht Flevoland, Monumenten Advies en de Groene en Archeologische Monumentenwacht dit jaar naar een nieuw kantoor.

Daarnaast stond 2023 in het teken van door ontwikkelen van onze organisatie:

- kwaliteitsmanagement in al onze processen en producten (meer sturing op inhoudelijke en financiële resultaten, declarabiliteit, eenduidigheid bij ramen en offereën, langer vooruit plannen) zonder dat dit de vrijheden passend bij de rol van de monumentenwachters en – adviseurs in de weg zit;
- verbreden en verdiepen van onze dienstverlening, zoals: ‘winnen’ van de aanbesteding vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om partner te mogen zijn voor eigenaren van monumenten met een verduurzamingsvraagstuk, uitbreiden van de dienstverlening op het gebied van groen en archeologisch erfgoed, inzetten op meer kennis over en begeleiding bij diverse subsidies en financiële regelingen, werken aan digitalisering van de inspecties en opstellen van meerjarenbeheerplannen;
- formatie op orde krijgen door intern kansen te bieden voor opleiden, specialiseren en doorgroeien in de organisatie. Pas als iedereen op de juiste plek in de organisatie zit, kunnen we bouwen en uitbreiden van de formatie;
- starten met in-company trainingsdagen waarbij verschillende sprekers uit ons netwerk worden gevraagd om hun kennis (en producten) met de monumentenwachters en –adviseurs te delen;
- verbinden aan het onderwijs waaronder onderzoeksprojecten bieden aan derdejaars Hbo bouwkunde en vastgoed –studenten, afstudeermogelijkheden bieden en in gesprek gaan met de Mbo's over beschikbare stageplaatsen;
- strategische samenwerkingen op landelijk en provinciaal niveau uitbouwen;
- actualiseren en updaten van onze communicatiemiddelen, als onze websites, om proactief(/-ver) kennis te kunnen delen.

ORGANOGRAM

De **structuur** van Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O is als volgt:

Vanuit een personele unie werken de medewerkers in de volgende zes entiteiten: Monumentenwacht Drenthe, Monumentenwacht Flevoland, Monumentenwacht Fryslân, Monumentenwacht Overijssel, Groene en Archeologische Monumentenwacht en Monumenten Advies Oost. Gezamenlijk per 31-12-2023: 23 medewerkers in dienst en 1 inhuur kracht, waarvan 1 fte directeur-bestuurder, 1,85 fte administratie, 2,22 fte secretariaat, 3 fte teamleiders ('meewerkend voorman') en 15,2 fte monumentenwachters/-adviseurs.

De teamleiders zijn tevens preventiemedewerker (VCA). Er is een actueel bedrijfs-RI&E en een actueel handboek VCA.

De personele mutaties in de organisatie waren in 2023:

- een teamleider heeft de organisatie verlaten,
- een groene monumentenwachter is binnen de organisatie doorgroeid naar adviseur groen erfgoed,
- een monumentenwachter gebouwd erfgoed is binnen de organisatie doorgroeid naar monumentenadviseur,
- een monumentenwachter is binnen de organisatie doorgroeid naar teamleider.

De gemiddelde leeftijd van de collega's is per 1 januari 2023: 47,2 jaar met een gemiddelde diensttijd van 14,4 jaar.

Het ziekteverzuim was in 2023: 2,51 %.

Het opgenomen verlof was 6.368 uur. Dit betrof voornamelijk vakantieverlof. Daarnaast is 1.206 uur bijzonder verlof opgenomen, voornamelijk ouderschapsverlof.

Er is gemiddeld 36 uur aan opleiding/scholing gevolgd per fte.

In dit bestuursverslag wordt nader ingegaan op de resultaten van de bedrijfsvoering over uitvoeringsjaar 2023. Daarbij wordt een toelichting gegeven op:

- de financiële uitkomsten
- de voortgang op het behalen van de beleidsdoelstellingen
- een analyse van de kansen en risico's met een toelichting op de doorgevoerde wijzigingen voor 2024
- en de jaarrekening 2023 met nadere toelichting

Daarnaast geven we hiernaast, middels een geschematiseerde weergave, inzage in onze organisatiestructuur.

- Codes Culturele Sector en ANBI

Onze organisatie past de gedragscodes van de culturele sector toe door transparant te opereren, ons in te zetten voor een duurzame(re) leefomgeving, te werken vanuit vertrouwen en om als organisatie aan te sluiten op de Nederlandse samenleving.

Onze organisatie is ANBI geregistreerd, wat betekent dat wij ons inzetten voor het algemeen belang.

Abonnementen

begroot 2023:
€137.500,-

Gerealiseerd 2023:
€137.844,-

Subsidies
Monumentenwacht

toegekend 2023:
€977.750,-

gerealiseerd 2023:
€984.368,-

Cumulatieve baten

Stichting Monumentenwacht
de vier provinciën F D F O

Dienstverlening
Monumentenwacht

begroot 2023:
€983.320,-

omgezet 2023:
€846.217,-

Aanvullende
dienstverlening totaal

Begroot 2023:
€377.460,-

omgezet 2023:
€246.234,-

Financiële uitkomsten

Overzicht en verdeling van de inkomsten

- Dienstverlening tegen gesubsidieerd tarief

Het grootste deel van onze inkomsten (nagenoeg 40%) bestaat uit het doorrekenen van onze werkzaamheden tegen gesubsidieerd tarief aan onze abonnees. Ook dit jaar bleek, met een groeiend aantal abonnees en vraag om aanvullende dienstverlening (voornamelijk in de provincie Fryslân), dat de formatie niet op kracht was. Naast een te kort aan fte's, namen diverse collega's ouderschapsverlof op en nam na de zomer een collega uit het team Monumentenwacht Overijssel en Flevoland afscheid van onze organisatie. Het is dan ook belangrijk om de formatie te versterken om in vraag (en begroting) te kunnen voorzien. Gelukkig kunnen wij melden dat per 2024 twee nieuwe collega's de teams zijn komen versterken in Fryslân en Overijssel. Lopende 2024 zullen wij onze formatie nog verder uit gaan breiden.

- Subsidies reguliere Monumentenwacht

Samen met de inkomsten uit dienstverlening tegen ons gesubsidieerd tarief, bestaat een groot deel van de inkomsten (ruim 40%) uit subsidies toegekend door de provincies Drenthe, Flevoland, Fryslân en Overijssel. Lopende het jaar hebben provincie Flevoland en Fryslân hun subsidiebedrag geïndexeerd. Daarvoor zijn wij hen zeer erkentelijk.

- Abonnementen

Onze abonnees betalen abonnementsgelden om tegen gesubsidieerd tarief van onze diensten gebruik te mogen maken. Zoals toegelicht in het jaarverslag, namen het aantal abonnees totaal genomen toe.

- Aanvullende dienstverlening

Ruim 10% van onze baten komt uit dienstverlening tegen niet-gesubsidieerd tarief. Hieronder vallen de aanvullende onderzoeken en adviezen op het gebied van duurzaamheid, onderhoud, maar ook bijvoorbeeld ondersteuning van andere erfgoedorganisaties zonder professioneel bureau, de begeleiding bij subsidieaanvragen en tijdens de uitvoering ('naast de eigenaar op de steiger'). Ook hier is de beperkte formatie zichtbaar, maar duidelijk alweer bouwend ten opzichte van afgelopen jaren.

2023

FUSIE

ZICHTBAARHEID: JUBILEUM

OP STERKTE: FORMATIE OP ORDE

INNOVATIE: DIGITALISERING, DRONES, ...

EXPERTISE: ARCHEOLOGIE, GROEN, DUURZAAMHEID, ...

OPTIMALISEREN WERKPROCESSEN: DECLARABILITEIT, RESULTATEN, PLANNEN, ...

Toelichting op de bijzondere uitgaven:

De (eenmalige) 'uitschieters' in de lasten, vanwege (onvoorziene) investeringen en omgevingsfactoren.

- Jubileum:

In 2023 bestonden de Monumentenwachten in Nederland 50 jaar. Omdat de Monumentenwacht destijds in Fryslân begonnen is, werd door de Vereniging Provinciale Monumentenwachten in Nederland besloten de jubileum kennisbijeenkomst in Fryslân te organiseren. Dat betekende ook de Monumentenwacht Fryslân aan de lat stond om het geheel te organiseren: zowel de aftrap op 23 februari 2023 als de bijeenkomst op 23 maart 2023. Provincie Fryslân heeft voor een deel van de jubileumactiviteiten een vergoeding toegekend. Ook Monumentenwacht Nederland betaalde een deel van de jubileumactiviteiten. De overige kosten voor de kennisbijeenkomst a € 20.367,- kwamen ten laste van onze organisatie. Naast kosten voor het jubileum, werden er ook veel algemene uren gestoken in het organiseren van de kennisbijeenkomst en allerhande communicatieactiviteiten: uren die anders in facturabel werk konden worden ingezet. De inkomstenderving hiervan wordt geraamd op circa € 34.000,-.

- Organisatie -ontwikkelingen:

Ook dit jaar is gewerkt aan het op orde krijgen van de formatie met in vooralsnog de focus vooral intern: zo zijn diverse collega's doorgeschoven in hun functie. Dit kost tijd aan gesprekken voeren, inwerken en (intern) opleiden. Daarnaast vertrok na de zomer een zeer ervaren collega en bereiden we ons voor op een aantal pensioneringen, waardoor opnieuw nagedacht moest worden over werving en selectie eind 2023 en medio 2024. Ook liepen de uren ouderschapsverlof uren dit jaar door, met een geraamde inkomstenderving (loonlasten plus niet te factureren tijd) van circa € 90.000,-.

- Maatschappelijke ontwikkelingen:

Naast dat we investeren in een toekomstbestendige organisatie, merkten we ook dit jaar weer de effecten van de economische ontwikkelingen: de brandstofprijzen zijn opnieuw gestegen en wederom zijn door de Cao-onderhandelingen (vanwege de inflatie) de salarissen gestegen. Daartegen over staat dat de subsidies en tarieven voor 2023 al vaststonden en zodoende niet navenant mee zijn gestegen met de actualiteit.

Baten

begroting 2023

€ 2.476 *

gerealiseerd 2023

€ 2.204 *

begroot 2024

€ 2.724 *

Lasten

begroting 2023

€ 2.466 *

gerealiseerd 2023

€ 2.202 *

begroot 2024

€ 2.708 *

Toelichting op de balans: inkomsten <-> uitgaven

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de balans?

Zeker in de eerste twee kwartalen van dit jaar zijn er, zoals gezegd, incidentele onvoorziene uitgaven gedaan als voor het jubileum en vooral ook veel uren besteed aan allerlei communicatieactiviteiten (en een verhuizing in Overijssel) die anders met ons declarabiliteitspercentage doorgefactureerd hadden kunnen worden tegen tarief. Dit leverde direct een dip op aan declarabele uren en dus inkomstenderving. Maar, leverde ook extra zichtbaarheid op wat gepaard ging met een groei aan nieuwe abonnees en vragen aan onze organisatie.

Toen de drukte van de verhuizing en het jubileum achter ons kon worden gelaten, werd vanaf de zomer opnieuw aandacht geschonken aan het op kracht krijgen van onze organisatie. Met het afscheid van een zeer ervaren collega, moest een nieuwe balans worden gevonden in het team Monumentenwacht Overijssel en Flevoland. Ook startte het traject om na te denken over de bureauondersteunende functies en hoe dit in te richten na het op handen zijnde afscheid van twee secretaresse richting hun pensioen.

Vanaf het tweede half jaar van 2023 is daarom geïnvesteerd in de interne organisatie: het personeelsreglement werd definitief gemaakt en voorzien van een geactualiseerd functieboek, er werd een digitaliseringsplan geschreven en de lopende uitvoeringsplannen werden herijkt. Ook werden in diverse gesprekken de taakverdeling van de bureau- collega's inzichtelijk gemaakt en besluiten genomen over opvolging.

2023 was dus wederom een roerend jaar waarin veel is ondernomen en veel is geïnvesteerd (vooral ook in ondeclarabele uren). Toch hebben we met z'n allen de schouders eronder gezet en blijkt dat het vaker sturen op (alleen al door te spreken over) resultaten en nauwkeurig uurtarieven te ramen, de vruchten beginnen af te werpen.

Daarmee sluiten we dit jaar, ons eerder genoemde 'break-even' jaar, met een kleine 'winst' af. Na de heftige voorgaande jaren is dit een mooie omslagpunt, waarna we komende jaren als organisatie weer kunnen gaan bouwen.

* X 1000

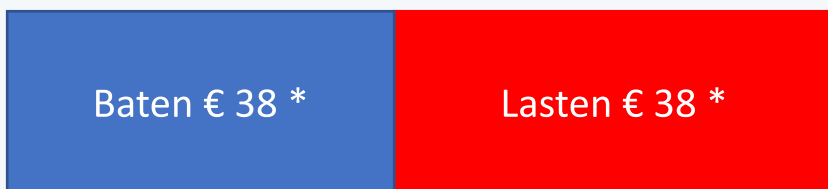
Monumentenwacht Fryslân

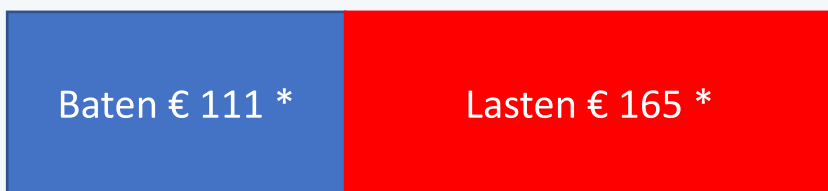
Monumentenwacht Drenthe

Monumentenwacht Overijssel

Monumentenwacht Flevoland

Monumenten Advies

Groene en Archeologische
Monumentenwacht

Toelichting op het resultaat

- Per provincie reguliere wacht -taken

Bij een verrekening op basis van directe uren alle Monumentenwachten weer nagenoeg nul of positief te draaien. Zoals ook te verwachten: in alle wachten is inzet gepleegd om nauwkeurig tarieven en uren te ramen, bij te houden, te analyseren en te sturen op resultaat.

Monumentenwacht Drenthe, Flevoland en Overijssel kampten in 2023 wel nog met formatieproblemen: in Drenthe nam de helft van het team ouderschapsverlof op en in Flevoland en Overijssel nam een collega afscheid en draaide een nieuwe (nog niet voldoende declarabele) collega mee.

- Aanvullende dienstverlening: advies, specialismen en innovatie

Ondanks het feit dat onze nieuwe adviseur (doorgeschoven uit de wacht) boven verwachting veel SIM –plannen heeft ingediend, heeft Monumenten Advies toch negatief gedraaid. Dit heeft mede te maken door het verrekenen van de organisatielasten op basis van direct uren: het tekort aan fte's onder advies maakt dat de balans hierin nog niet naar behoren is. Datzelfde geldt helaas voor de Groene en Archeologische Monumentenwacht, waarbij ook meespeelt dat de dienstverlening vanuit groen en archeologie in ontwikkeling is en de markt hiervoor (opnieuw) aangeboord dient te worden. De komende jaren zal dan ook meer inzet worden gepleegd om (zeker nu de Monumentenwachten in balans zijn gekomen), ook de aanvullende dienstverlening in balans te krijgen.

* X 1000

Beleidsplan 2022 – 2026, Monumentenwacht de vier provinciën F D F O 'de kracht van de wacht: samen sterk!'

Zichtbaarheid van de Monumentenwacht

Relaties consequent onderhouden: sinds halverwege 2022 worden onze relaties periodiek aangeschreven middels een mailing met een oplage van circa 750 stakeholders. Daarnaast worden structurele periodieke overleggen gepland en bijeenkomsten bijgewoond om zowel strategische partners op provinciaal en rijksniveau regelmatig te spreken, maar ook om voldoende voeling te houden met wat speelt in ons maatschappelijk netwerk op meer regionaal en lokaal niveau.

Actief informeren: sinds 2022 gaan periodiek digitale nieuwsbrieven uit naar abonnees en geïnteresseerden in het erfgoed in Drenthe, Flevoland, Fryslân en Overijssel. Vanwege de jubileumactiviteiten is in 2023 gekozen om meer tijd en aandacht te besteden aan zichtbaarheid in de regionale pers. Hierdoor zijn minder frequent de nieuwsbrieven uitgegaan. Toch na het bestand met aanmeldingen voor de nieuwsbrief toe. We bereiken meer dan 75% van onze abonnees digitaal. Ook zijn we actief op de sociale media en hebben we per dit jaar ook meer actief eigenaren benaderd met persoonlijke mailing en brieven. Daarnaast verzorgden we inhoudelijke kennissessie op diverse bijeenkomsten en hebben we in 2023 onze websites geactualiseerd.

Optimaal voeling houden met de behoefte: steekproefsgewijs voeren we beknopte tevredenheidsonderzoeken uit bij onze abonnees, door hen actief te bevragen naar hun ervaring op momenten dat we 'nazorg' plegen na een inspectie of wanneer zij ons bellen. Voor klachten hebben we een klachtenprocedure ontwikkeld en nemen we altijd persoonlijk contact op om dit te bespreken en te kijken naar (waar mogelijk en wenselijk) onze dienstverlening of processen kunnen worden verbeterd.

Dienstverlening verbreden en verdiepen

Eigenarenloket / servicedesk inrichten: om onze eigenaren zo goed mogelijk van dienst te zijn, zijn interne afspraken gemaakt over opvolgtermijnen, terugbelverzoeken en vastleggen van contactmomenten met een beknopte notitie van de inhoud van het gesprek. In 2024 gaan wij verder met het inrichten van ons CRM-systeem om hier nog meer grip op te kunnen houden en dit nog efficiënter te kunnen uitvoeren.

Verbinden van de specialisten binnen de vier provinciën: met een heldere overlegstructuur en door in-company trainingen worden onze experts over de provinciegrenzen heen aan elkaar verbonden en ontstaat plek voor gesprek, groei en verbinding.

Heldere gelaagdheid van (aanvullende) dienstverlening en producten inzichtelijk maken: sinds 2022 werken wij met een product- en tarievenlijst die middels onze websites wordt gepubliceerd. Ook hebben wij eind 2023 inzet gepleegd om de websites meer gelijk te trekken en duidelijk dezelfde diensten aan te bieden.

Data-analyses en verbinding met beleid

Resultaten van de monitoring inzetten: de data uit de monitoring en kennis van de Monumentenwacht wordt als waardevolle input gezien voor beleidsontwikkeling. Zo heeft de provincie Fryslân in 2023 een publiek beschikbare database met diverse analyses gelanceerd en voeren wij nu ook gesprekken met andere provincies over de waarde van ter plaatse de staat vastleggen ten behoeve van monitoring.

Data analyseren, trends signaleren en jaarlijks delen: in ons jaarverslag houden we sinds 2022 bij wat de resultaten, statistisch gezien, zijn van onze Monumentenwachten. Ook houden we intern twee maandelijks onze financiële voortgang bij en rapporteren we viermaandelijks over de inhoudelijke resultaten en voortgang ten behoeve van de beleidsdoelstellingen.

Kennis (data) gebruiken om de positie van de Monumentenwacht te versterken: al vijftig jaar lang weet de Monumentenwacht alles van de staat van ons erfgoed en de behoeften van de erfgoedeigenaren. Door dit uit te venten en de dienstverlening behoefte passend en toekomst bestendig aan te bieden, consolideren wij, en verbreden wij, onze positie.

Optimaliseren interne processen

ICT doorontwikkelen en innoveren: vanuit de fusie zijn we overgestapt op 1 software voor inspecteren, monitoren en administreren. Nu we daar enige jaren mee hebben gewerkt, signaleren we ontwikkelingsbehoeften. Om hier grip op te houden, is in 2023 een digitaliseringsplan geschreven om zo gericht in 2024 en 2025 stappen te kunnen zetten bij de doorontwikkelingen van onze interne systemen.

Interne processen, werkafspraken, secundaire voorwaarden gelijktrekken en actualiseren: in 2023 is het personeelsreglement definitief gemaakt en het functieboek geactualiseerd.

Ruimte bieden aan onze mensen om kennis te delen onderling en kennis op te doen: jaarlijks worden personeelsgesprekken gevoerd waarin ook aandacht wordt besteed aan eventuele ambities van collega's. Waar mogelijk worden opleidingsbehoeften verwerkt in het bedrijfsopleidingsplan. Per 2023 zijn we gestart om voor gezamenlijke inhoudelijke opleidingsbehoeften in-company trainingsdagen te organiseren. Zo kan direct het gesprek, provinciegrens overstijgend, worden gevoerd tussen onze Monumentenwacht en Monumentenadvies collega's.

Voortgang beleidsdoelstellingen

Monitoring van de beleidsspeerpunten uit het
meerjarenbeleidsplan 2022 - 2026

In de loop van 2022 is het nieuwe beleidsplan 'de kracht van de wacht: samen sterk!' aangenomen. In de beleidsplan zijn volgende vier speerpunten opgenomen:

- Zichtbaarheid van de Monumentenwacht

Een belangrijke opgave voor de Monumentenwacht de komende jaren is de positie in het (provinciaal) erfgoedveld te consolideren en te versterken. Zo wordt er dan ook extra gewerkt aan de zichtbaarheid en naamsbekendheid van onze Monumentenwacht.

- Dienstverlening verbreden en verdiepen

De 'vaste partner' zijn van de erfgoedeigenaren en – beheerders op het gebied duurzame instandhouding van hun pand of terrein, vraagt om optimale ontzorging vanaf het eerste contact (helpdesk) en structurele ondersteuning van de abonnees.

Om daarin ook goed duidelijk te maken wat onze rol is ten opzichte van eigenaar, maar ook ten opzichte van stakeholders, het erfgoedveld en de overige partijen in ons veld, is het belang onze diensten en producten in een overzicht te specificeren. Dit is van waarde om een heldere lijn aan te brengen in de gesubsidieerde taken en de 'plus' op ons werk voor ontzorging van de eigenaren of (participeren) in overige projecten.

- Data-analyses en verbinding met beleid

De Monumentenwacht bestaat al vijftig jaar en een groot deel van de erfgoed- eigenaren of beheerders is abonnee. Er is geen andere organisatie in Nederland met zoveel kennis op het gebied van de behoefte van de erfgoedeigenaar. Analyse van deze kennis en data beschikbaar binnen de Monumentenwachten kan een grote bijdrage leveren aan beleidsontwikkeling.

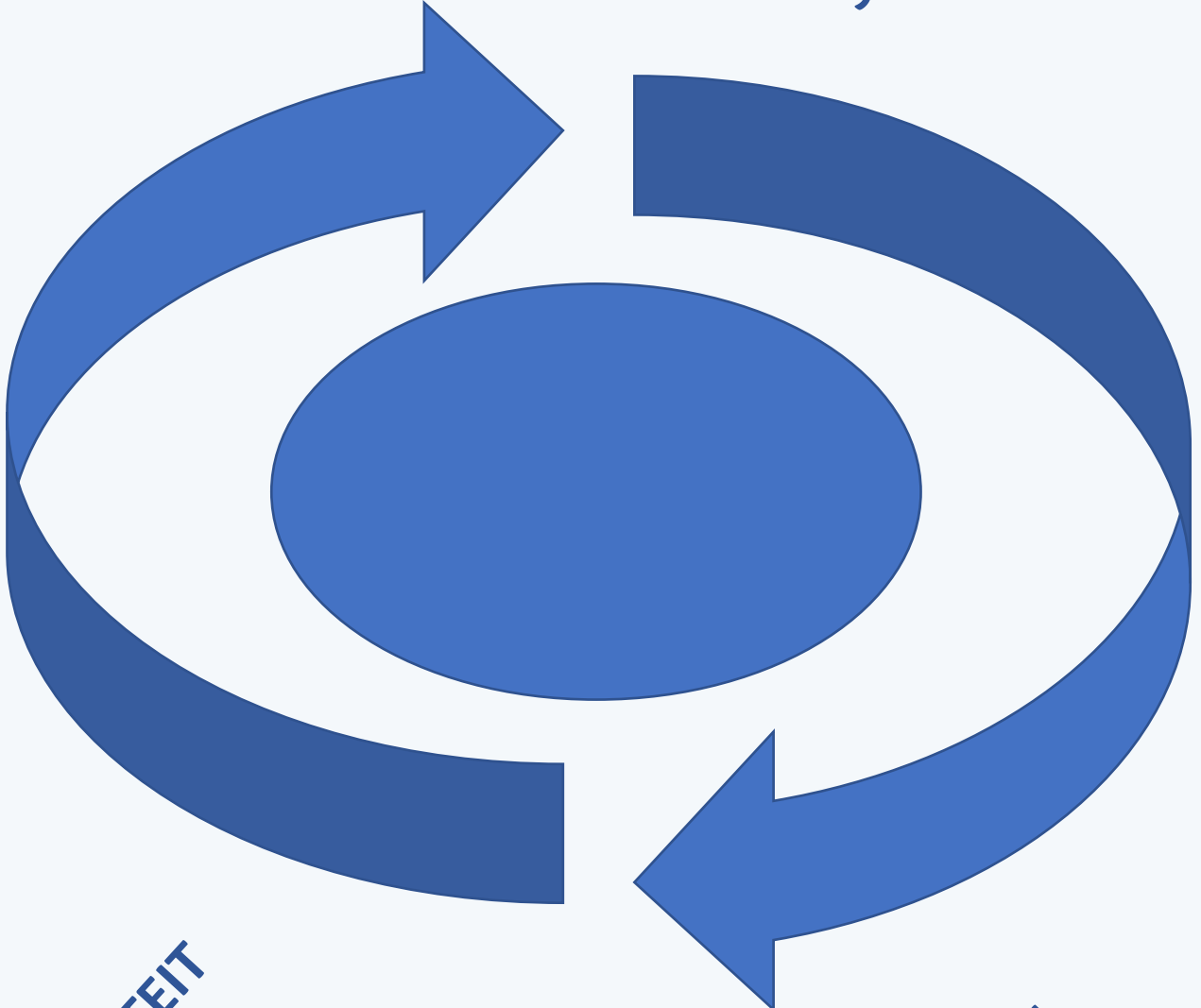
- Optimaliseren interne processen

Het is nu, na de fusie en in de doorontwikkeling van de dienstverlening naar onze erfgoedeigenaren en –beheerders, de kans om onze interne processen zo in te richten dat we vanuit onze kwaliteit, onze kracht, efficiënt en zichtbaar ons werk kunnen doen. In een taal die past bij onze eigenaren en vanuit de unieke kennis die wij in huis hebben.

RESULTATEN

SUBSIDIE

DECLARABILITEIT

TARIEVEN

Analyse kansen en risico's

Toelichting op de doorgevoerde wijzigingen

Mede door de maatschappelijke en economische ontwikkelingen, maar ook onvoorziene interne wijzigingen, houdt Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O tweemaandelijks de financiële voortgang bij en viermaandelijks daarnaast ook de inhoudelijke resultaten. Waar nodig kan dit resulteren in het bijstellen van de begroting.

Hierbij wordt gelet op:

- Resultaten gerealiseerd <-> begroot

Realiseren de entiteiten binnen onze organisatie de verwachte diensten met onderliggende uren en dus de verwachte inkomsten? En zo nee, waar zit dit dan in? Een krapte in de formatie (zo ja, is dit structureel, dan werven)? Onverwacht verlof of ziekte? Lage declarabiliteit? Waardoor? Onwerkbaar weer? Veel communicatie activiteiten?

Ook worden jaarlijks de tarieven berekend door interne tarieven te verrekenen tot externe tarieven en door toegekende subsidies in korting te brengen op ureninzet per wacht x externe tarieven. Op deze wijze hebben we meer grip, jaarlijks, op hoe hoog de te publiceren en in rekening te brengen tarieven zouden moeten zijn. En zo kunnen we ook gericht aan onze provincies presenteren wat de effecten van hun subsidies zijn op onze uurtarieven voor onze basistaken binnen de Monumentenwacht.

- Rol van het secretariaat, administratie en teamleiders Monumentenwacht

Door periodieke overleggen te plannen: tussen secretariaat met administratie en teamleiders van de wacht, per Monumentenwacht in een teamoverleg en plenair, kunnen resultaten worden gedeeld en toegelicht. Waardoor beter de effecten van bepaalde activiteiten en inzet kunnen worden gesignaleerd en waar nodig bijgestuurd.

- 2024 en verder

Nu er balans is tussen verwachtingen (begroting en ramingen per entiteit) en realiteit, en dit ook uitlegbaar is richting de teams en eventueel extern, kan er worden gebouwd aan de organisatie: oppakken van bredere dienstverlening, verdiepen van expertise, hogere inspectiefrequentie (beter plannen en minder achterstand) en groei aan abonnees.

GOVERNANCE

De Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O kent het **Raad van Toezicht** –model.

De Raad van Toezicht kent als taak het toezicht houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de stichting. Daarbij richt de Raad van Toezicht zich bij vervullen van zijn taak op het belang van de stichting en weegt daarbij de belangen af van de bij de stichting betrokkenen. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het eigen functioneren en oefent zijn taken uit met inachtneming van de Governance Code Cultuur.

De Raad van Toezicht bestaat uit een door de Raad van Toezicht vast te stellen aantal van ten minste vijf en ten hoogste negen natuurlijke personen. Deze leden worden benoemd op basis van een profiel en tenminste aantoonbare binding en affiniteit met erfgoed in de provincies, waarvan tenminste: een lid met de provincie Flevoland, een lid met de provincie Drenthe, een lid met de provincie Fryslân en een lid met de provincie Overijssel.

De leden van de Raad van Toezicht wijzen uit hun midden een voorzitter en vicevoorzitter aan.

Een lid van de Raad van Toezicht wordt benoemd voor een periode van ten hoogste vier jaar. Een volgens het rooster aftredend lid is meteen herbenoembaar, maar slechts voor een maal.

De gewenste deskundigheid en achtergrond van de individuele leden van de Raad van Toezicht zijn:

- Kennis en ervaring op cultureel, sociaal, financieel, maatschappelijk en/of marketing gebied.
- Ervaring in (het houden van toezicht op) een soortgelijke stichting.
- Ervaring op het gebied van cultural governance.
- Ervaring met organisatieprocessen.
- Kennis van, ervaring en affiniteit met de doelstelling van de stichting.
- In staat zijn, ook qua beschikbare tijd, het beleid van de directeur-bestuurder en de algemene gang van zaken binnen de stichting tijdig en op adequate wijze te controleren en te stimuleren en de directeur-bestuurder in de voorbereiding en uitvoering van het beleid met advies bij te staan.
- In staat zijn om ten opzichte van de andere leden van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder onafhankelijk en kritisch te opereren en om bij ontstentenis van de directeur-bestuurder maatregelen te nemen om in de leiding van de stichting te voorzien.
- De bereidheid om zitting te nemen in commissies binnen de Raad van Toezicht van de stichting.
- De bereidheid om een introductie-, opleidings- of trainingsprogramma te volgen.
- De bereidheid om in te stemmen met het reglement Raad van Toezicht.
- Geen tegenstrijdige belang hebben op het moment van benoeming en indien dit zich later voordoet, hier adequaat mee te kunnen omgaan.
- Bereid en in staat zijn om te kunnen fungeren als voorzitter of als plaatsvervangend voorzitter van de Raad van Toezicht.
- Werkzaam kunnen zijn binnen teamverband.
- Passen binnen de samenstelling van de Raad van Toezicht op het moment van benoeming.

Aanvullende kwaliteiten waarover de voorzitter van de Raad van Toezicht dient te beschikken c.q. criteria waaraan hij/zij moet voldoen:

- Bij voorkeur concrete ervaring in de rol van voorzitter van een Raad van Toezicht.
- Beschikt over bestuurlijke en politieke contacten.
- Teamvorming bevorderend.
- In staat zijn om richting en sturing te geven aan de groep.
- Conflict oplossend, gedreven en stressbestendig.
- Goed gevoel voor bestuurlijke verhoudingen.
- Procedure gevoelig: weten wanneer welke procedure gevolgd moet worden, actief op de hoogte zijn van de belangrijkste spelregels.

Het **bestuur** van Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O bestaat uit de directeur-bestuurder.

De directeur-bestuurder wordt benoemd door de Raad van Toezicht en oefent zijn of haar taken uit met inachtneming van de Governance Code Cultuur. De taken en werkwijze van de directeur-bestuurder zijn nader omschreven in een directiereglement.

De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting, zoals omschreven in een door de Raad van Toezicht goedgekeurd beleidsplan, en is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen van de stichting, de strategie en het beleid en de daaruit voortvloeiende resultatenontwikkeling.

De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht en verschaft hiertoe de benodigde informatie.

De directeur-bestuurder richt zich bij vervulling van haar taak naar het belang van de stichting en weegt daarbij de belangen af van de bij de stichting betrokkenen. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving.

Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O heeft in 2023 vijf keer vergaderd. Daarnaast is de Raad van Toezicht twee keer extra bij elkaar gekomen voor een zelfevaluatie, en een informele jaarafsluiting met presentatie door de organisatie.

Onderwerpen en besluiten vanuit de toezichthoudende taken betroffen:

- rooster van aftreden en benoeming waarbij werd nagedacht over continuïteit en tegelijkertijd versterking binnen de Raad van Toezicht,
- beloningsbeleid van de Raad van Toezicht,
- accountantsbeoordeling,
- jaarverslag en jaarrekening 2022, inclusief de accountantsverklaring,
- kennismaken van voortgang 2023,
- begroting 2024,
- jaarplannen voor uitvoeringsjaar 2024 per entiteit.

Ook zijn de commissies binnen de Raad van Toezicht een aantal maal bij elkaar gekomen.

De remuneratie- en benoemingscommissie heeft als doel: het adviseren van de Raad van Toezicht bij het werven, selecteren, benoemen en beoordelen van de eigen leden en de directeur-bestuurder.

De financiële auditcommissie heeft als doel: voorwerk te doen voor het beoordelen van de financiële verslaglegging en risico's op het gebied van financiën en interne beheersing, als ook de advisering aan de Raad van Toezicht bij werving van de accountant.

Deze commissies hebben in 2023 hun rol onder andere ingevuld door:

- een voortgangsgesprek te voeren met de directeur-bestuurder en de uren, verlofopbouw en declaraties van bestuurder te beoordelen en goed te keuren,
- en de vergaderingen van de Raad van Toezicht, over onder andere de begroting en de (financiële) voortgangsrapportages, voor te bereiden met de directeur-bestuurder, administrateur en (waar wenselijk) met de accountant.

Op deze wijze vult de Raad van Toezicht haar rol als inhoudelijk klankbord voor de directeur-bestuurder efficiënt en passend in: nabij en toch op afstand.

Naam Nevenfuncties	Functie	commissie	provincie	begin	Her- benoeming	eind
De heer J.B.A. Lettink <ul style="list-style-type: none"> • Voormalig lid raad van bestuur Zorgpartners Friesland • Bestuurslid Stichting Nassau en Friesland 	voorzitter	Remuneratie- en benoemings- commissie	Fryslân	01-01- 2018	01-01-2022	01-01- 2026
De heer J. Drogth <ul style="list-style-type: none"> • Directeur-eigenaar LindHorst huisvestingsadviseurs • Voorzitter Vereniging van Eigenaren kantoorgebouw Wenen Hoogeveen • Voorzitter Stichting Stefanuskerk Beilen 	vice- voorzitter	Remuneratie- en benoemings- commissie	Drenthe	01-01- 2020	01-01-2024	01-01- 2028
Mevrouw H. Boesjes-Beljon <ul style="list-style-type: none"> • Senior adviseur representatie en externe relaties Wetterskip Fryslân • Algemeen bestuur collectieve promotie Stichting Werelderfgoed Nederland • Bestuurslid SKS Sintrale Kommisje Skutsjessilen • Lid adviesraad Algemene Fryske Ûnderrjocht Kommisje (Afûk) • Bestuurslid Stichting Zeesleepboot Holland 			Fryslân	06-04- 2020	06-04-2024	Afgetred en 17-04- 2024
De heer J. van Zanden <ul style="list-style-type: none"> • Voormalig accountant • Fractie-voorzitter CDA de Fryske Marren • Zelfstandig bedrijfsadviseur De Arena Bedrijfsadvies • Penningmeester Coöperatie Appelscha regio 3.0 • Penningmeester Sichtpunt • Penningmeester Stichting It Sil Heve • Voorzitter Koninklijke IJvereniging Thialf • Voorzitter Raad van Toezicht Therapeuticum Joure B.V. • Lid raad van commissarissen Thialf B.V. 		Financiële auditcommissie	Fryslân	06-04- 2020	06-04-2024	06-04- 2028
De heer M.R. te Nuijl <ul style="list-style-type: none"> • Rentmeester 			Overijssel	01-01- 2019	01-01-2023	01-01- 2027
Mevrouw M.J.H. Rijs <ul style="list-style-type: none"> • Voormalig MT-lid Flevolandschap (Hoofd Beleid Kwaliteit Ontwikkeling, tevens plaatsvervangend directeur) • Algemeen bestuurslid van Waterschap Zuiderzeeland • Lid Erfgoedcommissie Lelystad • Bestuurslid Stichting Erfgoedadvies Flevoland • Bestuurslid Genootschap Flevo 		Financiële auditcommissie	Flevoland	01-01- 2020	01-01-2024	01-01- 2028

Een lid van de Raad van Toezicht wordt benoemd voor een periode van ten hoogste vier jaar.

Een lid treedt af volgens een door de Raad van Toezicht opgesteld rooster.

Een, volgens het rooster, aftredend lid is terstond herbenoembaar, doch slechts een maal.

Beloningsbeleid

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een reis- en vacatievergoeding conform de richtlijnen voor provinciale commissieleden.

Voor de directeur-bestuurder, evenals voor de medewerkers, geldt de CAO voor provinciale ambtenaren.

Benoeming bestuurder

De Raad van Toezicht benoemt de directeur-bestuurder, waarbij, statutair vastgelegd, het streven is deze benoeming te doen voor onbepaalde tijd.

Directeur-bestuurder Nevenfuncties	benoeming	per	tot
Mevrouw E.A. van Duin	bepaalde tijd	01-10-2021	01-10-2022
	onbepaalde tijd	01-01-2022	
<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Raad van Toezicht van Erfgoedvereniging Heemschut (landelijk), • Voorzitter bestuur bij de Federatie Instandhouding Monumenten, • Lid van de Raad van Commissarissen van Vereniging Hendrick de Keyser, • Lid van de auditcommissie Kennis + Kunde bij Stichting Certificering Restauratie			

Integriteit en transparantie

Integriteit en transparantie staat bij Stichting Monumentenwacht de vier provinciën F D F O hoog in het vaandel: zodoende zijn wij altijd alert op belangenverstrengeling of tegenstrijdige belangen. Denk hierbij aan betrokkenheid bij concurrerende activiteiten of conflicterende politieke belangen. Deze zijn in 2023 niet aan de orde.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Balans per 31 december 2023 'na resultaatbestemming'

	31-12-2023	31-12-2022
	alsof gefuseerd	alsof gefuseerd
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
materiele vaste activa	€ 250.054	€ 293.473
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	€ 343.307	€ 256.144
Liquide middelen	€ 569.597	€ 558.009
	<u>€ 912.904</u>	<u>€ 814.153</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>€ 1.162.958</u>	<u>€ 1.107.626</u>

TOELICHTING

PASSIVA

GROEPSVERMOGEN

Algemene reserves	€ 291.609	€ 288.281
Bestemmingsreserves	€ 341.703	€ 341.703
Bestemmingsfonds	<u>€ 177.246</u>	<u>€ 177.246</u>
	<u>€ 810.558</u>	<u>€ 807.230</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

Belastingen en premies	€ 184.367	€ 143.159
Overige kortlopende schulden	€ 168.033	€ 157.237
	<u>€ 352.400</u>	<u>€ 300.396</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>€ 1.162.958</u>	<u>€ 1.107.626</u>

referentie: zie tabblad waarderingsgrondslagen voor onderbouwing en toelichting op de opbouw van de jaarrekening

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022	TOELICHTING
BATEN				
Omzet Monumentenwacht	€ 1.117.880	€ 1.247.263	€ 1.012.779	* zijnde: abonnementen en inspectievergoedingen
Subsidiebatens	€ 984.368	€ 977.750	€ 960.798	(tegen gesubsidieerd tarief)
Omzet Monumentenadvies	€ 112.415	€ 251.017	€ 85.642	* aanvullende dienstverlening binnen doelstelling
Directe inkoop	€ -10.544	€ -	€ -24.575	(tegen ongesubsidieerd tarief)
	<u>€ 2.204.119</u>	<u>€ 2.476.030</u>	<u>€ 2.034.644</u>	
LASTEN				besteed aan de doelstelling
Fte's	22,7	24,4	22,0	
Personeel	€ 1.762.028	€ 1.963.381	€ 1.692.164	
Vervoer	€ 115.046	€ 120.000	€ 106.255	
Huisvesting	€ 77.665	€ 110.000	€ 79.413	
Materieel / apparatuur / systemen	€ 82.140	€ 82.500	€ 175.495	
Overige organisatiekosten	€ 86.335	€ 103.604	€ 65.144	
Afschrijvingen	€ 58.620	€ 62.000	€ 69.055	
Incidentele lasten (in 2023: jubileum) / onvoorzien	€ 21.016	€ 25.000	€ 2.187.526	
	<u>€ 2.202.849</u>	<u>€ 2.466.485</u>	<u>€ 2.187.526</u>	
Rentebaten en lasten	€ 2.818	€ -	€ -582	
Vennootschapsbelasting	€ -759	€ -	€ -	
RESULTAAT	<u>€ 3.328</u>	<u>€ 9.545</u>	<u>€ -153.464</u>	

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Kasstroomoverzicht over 2023

2023

OPERATIONELE ACTIVITEITEN

Resultaat	€	3.328
Afschrijvingen materiele vaste activa	€	58.620
Cashflow	€	61.948

veranderingen in werkkapitaal:

Mutatie vorderingen	€	-87.163
Mutatie belastingen	€	41.207
Mutatie kortlopende schulden	€	10.796
Verandering werkkapitaal	€	-35.160

KASSTROOM UIT OPERATIONALE ACTIVITEITEN	€	26.789
--	---	---------------

Investeringsactiviteiten	€	15.201
--------------------------	---	--------

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN ACTIVA	€	15.201
--	---	---------------

NETTO KASSTROOM = MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	€	11.588
---	---	---------------

MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	€	11.588
---------------------------------	---	---------------

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Waarderingsgrondslagen

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn Jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties zonder winststreven. Tenzij anders vermeld zijn deze waarderingsgrondslagen ook van toepassing op de enkelvoudige rekening en op de rekeningen van de dochterstichtingen. De jaarrekening is opgesteld in euro's. De vergelijkende cijfers zijn waar nodig aangepast voor vergelijkingsdoeleinden. Diverse totaalstellingen bevatten afrondingsverschillen, deze zijn niet gecorrigeerd daar zij het beeld van de jaarrekening niet veranderen.

Statutaire doelstelling

Het faciliteren en ondersteunen van activiteiten ten aanzien van het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten, onder meer door:

- het doen uitvoeren van regelmatige inspecties van een zo groot mogelijk aantal monumenten en het eventueel verrichten van kleine herstelwerkzaamheden,
- het periodiek doen monitoren van de staat van onderhoud van zoveel mogelijk monumenten,
- het onafhankelijk doen adviseren van eigenaren, gebruikers en beheerders van monumenten, onder andere op het gebied van nieuwe (innovatieve) ontwikkelingen,
- het gevraagd en ongevraagd uitbrengen van adviezen van algemene aard aan het provinciaal bestuur en aan derden, alsmede leveren van bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van het provinciaal monumentenbeleid in de regio's Flevoland, Drenthe, Fryslân en Overijssel,
- het voorzorgen van publiciteit en 'public relations' met betrekking tot de Monumentenwachten in de hiervoor genoemde provincies.

Grondslagen voor consolidatie

De samengevoegde jaarrekening van Stichting Monumentenwacht de vier provincies F D F O bestaat uit de enkelvoudige jaarrekeningen van Stichting Monumentenwacht de vier provincies F D F O, Stichting Monumentenwacht Drenthe, Stichting Monumentenwacht Flevoland, Stichting Monumentenwacht Fryslân, Stichting Monumentenwacht Overijssel, Stichting Groene en Archeologische Monumenten en Monumentenadvies Oost B.V. Intercompany transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen de onderlinge rechtspersonen zijn geëlimineerd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, lineair, rekening houdend met een eventuele residuwaarde.

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris 10%-20%
- Vervoermiddelen 10%
- Bedrijfsmiddelen 10%-25%

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Onder liquide middelen worden verstaan de tegoeden op bankrekeningen.

Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden als financiële vaste activa gerubriceerd.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Algemene grondslagen

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Opbrengsten van diensten worden opgenomen in het jaar waarin de diensten zijn verricht.

De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor het in het boekjaar eventueel niet bestede deel van de subsidie worden bestemmingsfondsen gevormd.

Subsidies worden ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen.

Voor het in het boekjaar eventueel niet bestede deel van de subsidie worden bestemmingsfondsen gevormd.

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

(Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover de werknemers, respectievelijk de belastingautoriteit.

De stichting neemt een verplichting op als de stichting zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden om een ontslag- of transitievergoeding te betalen.

Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie neemt de stichting de kosten van een ontslag- of transitievergoeding op in een voorziening reorganisatiekosten.

De pensioenregeling wordt verwerkt volgens de verplichtingenbenadering.

De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Deelnemingen waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde.

In de staat van baten en lasten wordt het aandeel van het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Rente wordt toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden naar rato van de resterende hoofdsom.

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

Bestemmingsreserve

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Overige reserves

Overige reserves betreffen reservemiddelen die resteren na de eerder genoemde bestedingen.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Overige toelichting

Wet Normering Topinkomens

Vanaf 2023 is de WNT niet meer van toepassing op Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O. De overheidssubsidie bedraagt in boekjaar 2023 weliswaar > € 500.000, maar deze subsidie vormt minder dan 50% van de totale inkomsten in boekjaar 2023. Op basis van de huidige regelgeving vervalt daarmee de WNT-verantwoordingsplicht.

Als maatschappelijk organisatie willen we toch graag zo transparant mogelijk in ons beloningsbeleid en zijn de gegevens normaliter in de jaarrekening gepresenteerd aangaande de WNT alsnog opgenomen in het bestuursverslag, onderdeel van het jaarverslag 2023.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de balans per 31 december 2023

	Inventaris	Automatisering	Materiaal	Vervoer	Cumulatief	TOELICHTING
--	------------	----------------	-----------	---------	------------	-------------

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Aanschafwaarde	€ 127.545	€ 77.376	€ 65.531	€ 548.188	€ 818.640
Cumulatieve afschrijving	€ -127.131	€ -53.536	€ -42.177	€ -302.323	€ -525.167
Stand 31-12-2022	€ 414	€ 23.840	€ 23.354	€ 245.865	€ 293.473

Mutaties 2023					
Investeringen	€ 5.151	€ 10.802	€ 527	€ -	€ 16.480
Afschrijvingen	€ -884	€ -8.822	€ -12.159	€ -36.756	€ -58.621
Desinvesteringen	€ -49.395	€ -	€ -1.393	€ -	€ -50.788
Afschr. desinvesteringen	€ 49.395	€ -	€ 116	€ -	€ 49.510
	€ 4.267	€ 1.980	€ -12.909	€ -36.757	€ -43.419

Aanschafwaarde	€ 83.301	€ 88.178	€ 64.665	€ 548.188	€ 784.332
Cumulatieve afschr.	€ -78.620	€ -62.358	€ -54.220	€ -339.080	€ -534.278
Desinvesteringen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Waarde 31-12-2023	€ 4.681	€ 25.820	€ 10.445	€ 209.108	€ 250.054

	stand per 31-12-2023	stand per 31-12-2022
VLOTTENDE ACTIVA		
kortlopende debiteuren	€ 183.294	€ 111.956
voorziening debiteuren	€ -7.000	€ -1.564
nog te factureren omzet	€ 67.287	€ 27.697
nog te ontvangen projectgelden	€ 73.459	€ 75.709
overige vorderingen en overlopende activa	€ 26.266	€ 42.347
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	€ 343.307	€ 256.144
LIQUIDE MIDDELEN		
Rabobank betaalrekeningen	€ 123.673	€ 87.011
Rabobank spaarrekeningen	€ 245.000	€ 250.000
ABN betaalrekeningen	€ -	€ 21.005
ABN spaarrekeningen	€ -	€ 19
SNS spaarrekeningen	€ 200.924	€ 199.974
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN	€ 569.597	€ 558.009

* behoudens de rekening courant van de Advies B.V. zijn de ABN betaalrekeningen opgegeven in 2023.

* de ABN spaarrekening is opgegeven in 2023.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de balans per 31 december 2023

stand per 31-12-2023	onttrekking 2023	toevoeging 2023	stand per 31-12-2022
-------------------------	---------------------	--------------------	-------------------------

TOELICHTING

PASSIVA

GROEPSVERMOGEN

Algemene reserves

Monumentenwacht de vier provincies F D F O	€ 95.253	€ 64.920	€ 1.441	€ 158.732
Monumentenwacht Overijssel	€ -35.422	€ -	€ 11.340	€ -46.762
Monumentenwacht Flevoland	€ -6.831	€ -	€ -672	€ -6.159
Monumentenwacht Fryslan	€ -54.210	€ -	€ 58.648	€ -112.858
Monumentenwacht Drenthe	€ 302.251	€ -	€ 126	€ 302.125
Groene en Archeologische Monumentenwacht	€ -9.431	€ -	€ -2.634	€ -6.798
Totaal	€ 291.609	€ 64.920	€ 68.248	€ 288.281

* De algemene reserves fungeren als

weerstandsvermogen om de activiteiten in minder goede tijden te kunnen blijven voortzetten.

-> de wens is deze algemene reserves geheel toe te kennen aan de moederorganisatie die alle risico's loopt. Hierover zijn gesprekken met provincies als subsidieverstrekker opgestart

Bestemmingsreserves

Personeel	€ 168.687	€ -	€ -	€ 168.687
Voertuigen (inspectiebusen)	€ -	€ -	€ -	€ -
Doorontwikkeling digitale monitoring en inspectie (APK voor Monumenten)	€ 80.038	€ -	€ -	€ 80.038
Doorontwikkeling innovatief (digitaal) en veilig inspecteren (inclusief inzet drones)	€ 92.978	€ -	€ -	€ 92.978
Totaal	€ 341.703	€ -	€ -	€ 341.703

* Deze reserveringen zijn gevormd door het bestuur als buffer voor rechten en plichten van personeel vanuit wetgeving en CAO-afspraken. Om te voorkomen dat de reguliere bedrijfsvoering wordt gehinderd door b.v. langdurend verlof of transitievergoedingen. De omvang is (totaal) bepaald op 10% van de jaarlijkse loonsom.

* wens om deze reserve komende jaren te gaan vullen en inzetten voor verduurzaming van het vervoersbestand

* na ontwikkeling van de InspectieApp en MonitorApp wordt nu gekeken naar de verdere digitale transformatie en inzet van deze apps

* deze reservering is gevormd voor doorontwikkeling en innovatie van de inspectiemethodieken en middelen (als drones)

Bestemmingsfondsen

Fjouwerhus	€ 177.246	€ -	€ -	€ 177.246
Totaal	€ 177.246	€ -	€ -	€ 177.246

Het bestemmingsfonds Fjouwerhûs is in Fryslân gevormd uit de opbrengst van verkoop van een door schenking verkregen boerderij

KORTLOPENDE SCHULDEN

belastingen en premies

af te dragen loonheffing	€ 89.733			€ 90.950
af te dragen omzetbelasting	€ 71.971			€ 28.394
Vennootschapsbelasting	€ 315			€ -
af te dragen pensioenlasten	€ 22.348			€ 23.815
Totaal	€ 184.367			€ 143.159

overige kortlopende schulden

crediteuren	€ 31.284			€ 14.686
openstaand verlof	€ 85.226			€ 72.932
overige kortlopende schulden	€ 51.523			€ 69.620
Totaal	€ 168.033			€ 157.237

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de balans per 31 december 2023

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Huur kantoren Dalfsen, Leeuwarden, Westerbork en depots

Kantoor Monumentenwacht Drenthe, locatie Pieterbergweg 26 Westerbork: huurlasten totaal 2023: € 5.590.

Contract sinds 01-01-2018 met een looptijd van vijf jaar (t/m 2023) en een opzegtermijn van 3 maanden. Op vrijdagen en donderdagen met het Drentse Landschap onze ruimten ook gebruiken (als nodig), dus clean desk policy hanteren. Opslag van bouwmaterialen is niet toegestaan.

Kantoor Monumentenwacht Fryslan, locatie Emmakade 59 Leeuwarden: huurlasten inclusief servicekosten totaal 2023: € 31.625.

Contract sinds 01-01-2005 voor onbepaalde met een opzegtermijn van 6 maanden (gezamenlijk). Huurovereenkomst is ondertekend als gezamenlijke huurder door Monumentenwacht Fryslân, SAFT, SBKGNN en het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân. De huur van dit kantoor is voor onbepaalde tijd aangegaan, met een opzegtermijn van 1 jaar. Op basis van een samenwerkingsovereenkomst is deze huurverplichting gezamenlijk met Stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, Stichting Alde Fryske Tsjerken en Stichting

Behoud (nu Beheer) Kerkelijke Gebouwen aangegaan.

De laatstgenoemde stichting heeft de overeenkomst conform de voorwaarden per 01-03-2023 opgezegd.

Gevolg hiervan kan zijn dat aan de drie overblijvende partijen per die datum een hoger aandeel van de totale huur wordt doorberekend. Middels een allonge op de bestaande huurovereenkomst is deze wijziging in gezamenlijke huur doorgevoerd.

Kantoor Monumentenwacht Flevoland, Overijssel, Monumenten Advies Oost en Groene en Archeologische Monumentenwacht:

locatie Heinoseweg 6a Dalfsen: huurlasten totaal 2023: € 2.434, huur betreft alleen januari 2023.

locatie Rechterensedijk 8a Dalfsen: huurlasten totaal 2023: € 17.427, huur betreft de periode januari - december.

Het huurcontract is afgesloten voor een bepaald periode van 10 jaar, ingaande 01-02-2023. En dus aflopend 1-2-2033.

Parkeervergunningen

In de gemeente Leeuwarden zijn vier parkeervergunningen afgegeven om ter plaatse van de Emmakade in de blauwe te mogen parkeren. Deze parkeervergunningen lopen per kalenderjaar en bedragen € 23,50 per jaar.

Leasecontract

Stichting Monumentenwacht de vier provincies F D F O heeft een operationeel leasecontract voor een bedrijfswagen, met een verplichting van € 18.851 in het jaar 2023.

Subsidierelaties

Voor de provinciale subsidies geldt dat de jaarrekening een rol speelt bij de verantwoording. Als volgens de provincies niet is voldoende aan de subsidievoorwaarden is voldaan, kan een terugbetalingsverplichting ontstaan. Echter, dit is in de bestaansgeschiedenis van de Monumentenwacht in onze provincies nog niet voorgekomen.

De-minimis steun

In de afgelopen 3 jaar zijn subsidies ontvangen die onder de de-minimissteun vallen: tegemoetkoming schade Covid-19 (in 2019) en POP3 Subsidie LEADER-project Noordwest Fryslan (in 2020).

Lidmaatschappen

De stichting is lid van de netwerkorganisatie MonumentenwachtNL (Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland).

Het lidmaatschap is jaarlijks opzegbaar met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden.

De voor 2023 vastgestelde contributie bedraagt € 3.000 voor Monumentenwacht Fryslân, € 3.000 voor Monumentenwacht Drenthe en € 4.000 voor Monumentenwacht Overijssel en Flevoland tezamen.

Overige lidmaatschappen betreffen diverse vaktijdschriften (als Monumentaal en Erfgoed Magazine), platformorganisaties als Cooperatie Restauratie Noord en contributies van diverse verenigingen en stichtingen als het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

BTW

De 'core business' van de stichtingen, periodieke inspecties en monitoring, is bij brief van 27-03-13 vrijgesteld van BTW. Voor de nieuwe stichtingen Monumentenwacht Overijssel en Flevoland, alsmede de Groene en Archeologische Monumentenwacht dient dit (her)bevestigd te worden.

De status tot fiscale eenheid voor de BTW in de nieuwe groepsamenstelling is aangevraagd. Tot dan functioneert enkel de oorspronkelijke groep (Stichting Monumentenwacht de vier provincies F D F O met Stichting Monumentenwacht Drenthe en Fryslan als fiscale eenheid.

ANBI-status

De stichtingen De Vier Provincies, Monumentenwacht Drenthe en Monumentenwacht Fryslan hebben sinds 01-01-11 de status Algemeen Nut Beogende Instelling en sinds 01-01-12 ook Culturele Instelling (ANBI-CI). Stichting Monumentenwacht Overijssel | Flevoland had ook een ANBI status: voor de nieuwe stichtingen Monumentenwacht Overijssel en Monumentenwacht Flevoland is de status in aanvraag.

Gebeurtenissen na de balansdatum

Een wijzigingsverzoek op SNS LEADER is 23 mei 2023 definitief goedgekeurd. Dit betekent dat de werkzaamheden in 2023 mogen worden afgerond en tot en met 2023 alvast kan worden afgerekend.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de staat van baten en lasten 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
OMZET MONUMENTENWACHT			
<i>Monumentenwacht Drenthe</i>			
- omzet inspectie	€ 134.908	€ 146.110	€ 136.564
- jaaronnemementen	€ 19.320	€ 19.600	€ 17.920
<i>Monumentenwacht Flevoland</i>			
- omzet inspecties	€ 10.837	€ 13.260	€ 9.395
- jaaronnemementen	€ 2.170	€ 2.030	€ 2.109
- voorrijkosten	€ 940	incl.	€ 820
<i>Monumentenwacht Fryslan</i>			
- omzet inspecties	€ 316.138	€ 384.750	€ 329.685
- omzet overige dienstverlening	€ 129.585	€ 67.290	€ 54.877
- jaaronnemementen	€ 50.846	€ 50.000	€ 51.073
<i>Monumentenwacht Overijssel</i>			
- omzet inspecties	€ 358.092	€ 439.200	€ 299.968
- omzet overige dienstverlening	€ 2.340	incl.	€ 6.169
- jaaronnemementen	€ 65.508	€ 65.870	€ 64.939
- voorrijkosten	€ 25.303	incl.	€ 24.300
<i>Groene en Archeologische Monumentenwacht</i>			
- omzet	€ 1.894	€ 59.154	€ 14.961
	€ 1.117.880	€ 1.247.264	€ 1.012.779
SUBSIDIEBATEN			
<i>Boekjaarsubsidies Monumentenwacht</i>			
Subsidie provincie Drenthe	€ 337.065	€ 337.065	€ 330.456
Subsidie provincie Flevoland	€ 23.555	€ 22.358	€ 21.375
Subsidie provincie Fryslan	€ 298.436	€ 293.015	€ 283.655
Subsidie provincie Overijssel	€ 325.312	€ 325.312	€ 325.312
	€ 984.368	€ 977.750	€ 960.798
AANVULLENDE DIENSTVERLENING			
<i>Monumenten Advies Oost</i>			
	€ 112.415	€ 251.017	€ 85.642
	€ 112.415	€ 251.017	€ 85.642
INKOPEN			
Monumentenwacht Drenthe	€ 2.808	€ -	€ 9.101
Monumentenwacht Flevoland	€ -	€ -	€ 570
Monumentenwacht Fryslan	€ 1.412	€ -	€ 1.503
Monumentenwacht Overijssel	€ 4.688	€ -	€ 7.365
MonumentenAdviesOost	€ 1.636	€ -	€ -
Groene en Archeologische Monumentenwacht	€ -	€ -	€ 6.036
	€ 10.544	€ -	€ 24.575

TOELICHTING

Ten behoeve van de doelstelling van Stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O

* dit betreft provinciale werkzaamheden tegen ongesubsidieerd tarief: zoals inzet Fryske Mole en projecten Klimop en SNN Leader NW (in begroting meegenomen als 'aanvullende dienstverlening')

* betreft: werkzaamheden buiten de reguliere inspecties met rapportage in de vier provincien F D F O

Voor het aanbieden van bouwkundige inspecties met klein noodherstel en rapportage, tegen laagdrempelig (gesubsidieerd) tarief

betreft: aanvullende dienstverlening binnen oversteming tegen ongesubsidieerd tarief (btw-belast), onder entiteit monumenten advies oost BV uitgevoerd (in deze jaarrekening dus niet projecten als Klimop en SNN Leader NW, of aanvullende dienstverlening op het gebied van verduurzaming als niet onder monumenten advies oost BV, waar deze wel als aanvullende dienstverlening bij elkaar zijn begroot)

Inkopen direct gerelateerd aan doorbelasting op een verkoopfactuur (veelal kraanhuur)

* betreft specifiek: inhuur derden

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de staat van baten en lasten 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
LASTEN			
PERSONEELSLASTEN			
Bruto salarissen	€ 1.262.246	€ 1.850.231	€ 1.175.150
Sociale lasten	€ 209.765	incl.	€ 196.007
Pensioenkosten ABP	€ 181.255	incl.	€ 183.884
Mutatie saldo openstaand verlof	€ 12.295	incl.	€ 24.421
Verzuimverzekering	€ 51.133	€ 44.000	€ 51.525
Uitkering ziekteverzuimverzekering	€ -6.123	€ -	€ -20.358
Uitkering UWV	€ -22.316	€ -	€ -4.224
Reis- / verblijfs- / onkostenvergoedingen	€ 21.057	€ 11.650	€ 19.923
Opleidingskosten	€ 13.791	€ 35.000	€ 35.767
Bedrijfskleding	€ 5.043	€ 6.000	€ 5.332
Arbokosten	€ 6.336	€ 2.500	€ 7.345
Jubileumuitkering	€ -	€ 4.000	€ -
Overige personeelskosten	€ 13.545	€ 10.000	€ 17.391
Flexibele schil	€ 14.001	€ -	€ -
	€ 1.762.028	€ 1.963.381	€ 1.692.164
OVERIGE LASTEN			
Vervoerskosten	€ 115.046	€ 120.000	€ 106.255
Huisvestingskosten	€ 77.665	€ 110.000	€ 79.413
Afschrijvingen	€ 58.620	€ 62.000	€ 65.144
Inspectiebehoeftigheden	€ 15.177	incl.	€ 30.346
Automatisering	€ 66.963	incl.	€ 58.937
Materieel / apparatuur / systemen	€ 82.140	€ 82.500	€ 89.283
Kantoorkosten	€ 17.452	incl.	€ 19.193
Algemene / overige organisatiekosten	€ 26.702	€ 38.600	€ 36.140
Kosten accountant	€ 17.098	€ 28.254	€ 20.570
Telefonie en internet	€ -	€ 15.000	€ -
Kosten RvT	€ 11.478	€ 8.250	€ 10.309
Verzekeringen	€ 13.604	€ 13.500	€ -
Overige organisatiekosten	€ 86.335	€ 103.604	€ 86.212
	€ 419.806	€ 478.104	€ 426.307
INCIDENTELE KOSTEN			
<i>Fusiekosten</i>			
* Automatisering	€ -	€ -	€ 28.840
* Accountant inclusief due diligence	€ -	€ -	€ 15.330
* Notaris	€ -	€ -	€ 4.517
<i>Onvoorzien</i>	€ -	€ 25.000	€ -
* Afschrijving auto Groene Monumentenwacht	€ -	€ -	€ 20.368
* resultaat activa	€ 649	€ -	€ -
<i>Jubileumkosten</i>			
* Jubileumfeest	€ 20.367	€ -	€ -
	€ 21.016	€ 25.000	€ 69.055
RENTEBATEN EN LASTEN			
Rentebaten	€ 2.942	€ -	€ 80
Rentelasten	€ 124	€ -	€ 662
	€ 2.818	€ -	€ -582
VENNOOTSCHAPSBELASTING			
2022	€ 444	€ -	€ -
2023	€ 315	€ -	€ -
	€ 759	€ -	€ -

TOELICHTING

Besteed aan de doelstelling van Stichting Monumentenwacht de vier

* lager dan begroot, aangezien eerst is ingezet in op orde krijgen bestaande formatie en pas vanaf eind 2023 - medio 2024 ingezet gaat worden op de gewenste 'groei' (vanwege toename vraag)

* voor ziekte-uren in 2023, zie bestuursverslag behorende bij jaarverslag 2023

* zijnde geboorte- en ouderschapsverlof

* sterk gestegen vanwege hogere brandstoflasten

* gedaald mede vanwege verhuizing (beperkte houden incidentele lasten) en uitblijven verwachte hogere energielasten

* betreft investeringen materiaal en materieel: gereedschappen, arbo-uitrusting, dronekosten en overige inspectiekosten

* betreft: zowel software waarmee het primaire bedrijfsvoeringsproces wordt ondersteund, het boekhoudsysteem en bijbehorende onderhoudskosten.

* geen WNT-check zoals wel aangeboden

* betreft: structurele, lopende en/of contractmatige kosten (dus geen investeringen of afschrijving) in de jaarrekening opgenomen onder automatisering

* per 2023 is verfijnder begroot om deze vergelijking beter te kunnen maken en naar 2025 nog beter te kunnen begroten

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Resultaatbestemming per 31 december 2023

		Totaal	De Vier Prov.	Drenthe	Flevoland	Fryslan	Overijssel	Groen en Archeologie	Monumente Advies Oost (in de Vier provincies)	TOELICHTING
Algemene reserves	1 januari	€ 288.281	€ 158.732	€ 302.125	€ -6.159	€ -112.858	€ -46.762	€ -6.798	€ -	* om risico's en incidentele uitgaven op te vangen
	mutatie 2023	€ 3.328	€ -63.479 ¹	€ 126	€ -672	€ 58.648	€ 11.340	€ -2.634	€ -	
	31 december	€ 291.609	€ 95.253	€ 302.251	€ -6.831	€ -54.210	€ -35.422	€ -9.431	€ -	
Bestemmingsreserves										* bedoeld voor continuïteit en zekerheid in de moederorganisatie
Personeel		€ 168.687	€ 80.066	€ 33.318	€ -	€ 55.303	€ -	€ -	€ -	
Re-integratie		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	* komt per 1-1-2023 te vervallen
Doorontwikkeling digitale monitoring en inspectie (APK voor Monumenten)		€ 80.038	€ -	€ 80.038	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	* inzet doorontwikkeling software en wijze van exporteren en analyseren
Doorontwikkeling innovatief (digitaal) en veilig inspecteren (inclusief inzet drones)		€ 92.978	€ 40.000	€ 52.978	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	* inzet voor innoveren, opleiden en aanschaffen materiaal
		€ 341.703	€ 120.066	€ 166.334	€ -	€ 55.303	€ -	€ -	€ -	
Bestemmingsfonds										
Bestemmingsfonds Fjouwerhûs		€ 177.246				€ 177.246				
STAND EIGEN VERMOGEN PER 31122023		€ 810.558	€ 215.319 ¹	€ 468.585	€ -6.831	€ 178.339	€ -35.422	€ -9.431	€ -	

Voor het negatieve vermogen van de 100%-deelneming Monumentenadvies Oost bv is een voorziening in mindering gebracht op de rekening-courant vordering op de deelneming.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2023

Toelichting op de entiteiten per 1-1-2023

<i>Statutaire naam</i>	<i>Rechtsvorm</i>	<i>KVK</i>	<i>RSIN</i>	<i>Statutaire zetel</i>	<i>Bestuurder</i>	<i>Toezicht georganiseerd middels:</i>	<i>Enig aandeelhouder</i>	<i>Doelstelling</i>
Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O	Stichting	1158168	820980523	Gemeente Zwolle	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, titel directeur, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het faciliteren en ondersteunen van activiteiten ten aanzien van het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten.
Stichting Monumentenwacht Drenthe	Stichting	41017563	805386488	Gemeente Assen	van Duin, Evelyne Ariane	Directeur, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten in de provincie Drenthe door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten.
Stichting Monumentenwacht Flevoland	Stichting	86155549	863532123	Gemeente Lelystad	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten in de provincie Flevoland door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten.
Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht	Stichting	32172093	822434404	Gemeente Zwolle	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, directeur- bestuurder, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het voorkomen van het verval van groene en archeologische monumenten door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten.
MONUMENTENADVIES OOST B.V.	B.V.	55486606	851734212	Gemeente Zwolle	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O Het begeleiden en het adviseren van eigenaren van cultuurhistorische bouwwerken; de winst van de vennootschap kan nagenoeg uitsluitend - ten minste voor negentig procent (90%) - ten goede komen aan een Monumentenwacht-organisatie.
Stichting Monumentenwacht Overijssel	Stichting	85165565	863532135	Gemeente Zwolle	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten in de provincie Overijssel door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten
Stichting Monumentenwacht Fryslân	Stichting	41000304	7366875	Gemeente Leeuwarden	van Duin, Evelyne Ariane	Bestuurder, zelfstandig bevoegd	Raad van Toezicht	Het voorkomen van het verval van gebouwde, groene en archeologische monumenten in de provincie Fryslân door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen gericht op duurzame instandhouding van deze monumenten

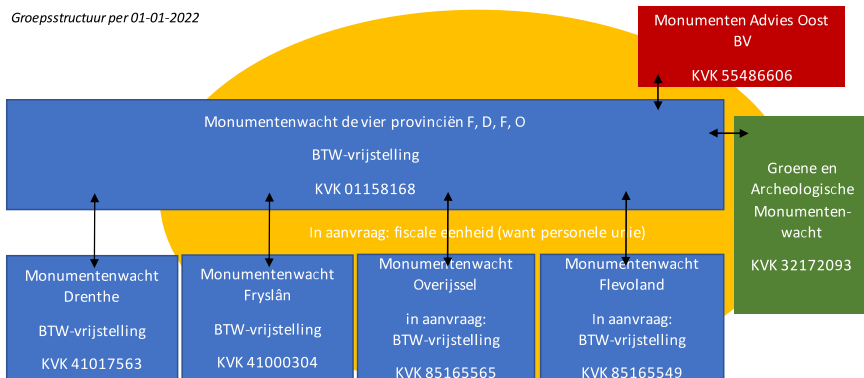
JAARREKENING 2023

Toelichting op de groepsstructuur

Stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O maakt deel uit van een groep, samen met:

- *Stichting Monumentenwacht Fryslân te Leeuwarden*
Deze stichting heeft als doel om verval van monumenten te voorkomen door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen. Het werkgebied is de provincie Fryslân.
- *Stichting Monumentenwacht Drenthe te Westerbork*
Deze stichting heeft als doel om verval van monumenten te voorkomen door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen. Het werkgebied is de provincie Drenthe.
- *Stichting Monumentenwacht Overijssel te Dalfsen*
Deze stichting heeft als doel om verval van monumenten te voorkomen door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen. Het werkgebied is de provincie Overijssel.
- *Stichting Monumentenwacht Flevoland te Dalfsen*
Deze stichting heeft als doel om verval van monumenten te voorkomen door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen. Het werkgebied is de provincie Flevoland.
- *Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht te Dalfsen*
Deze stichting heeft als doel om verval van groene en archeologische monumenten te voorkomen door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen. Het werkgebied is niet beperkt door provinciegrenzen.
- *Monumenten Advies Oost bv te Dalfsen*
Deze vennootschap heeft als doel om te begeleiden en te adviseren over de duurzame instandhouding van monumenten.
De groep is verbonden door dezelfde klantenkring, namelijk eigenaren van monumenten.
Het hoofd van de groep is Stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O.
In de stichtingen en de vennootschap fungeert dezelfde directeur-bestuurder en dezelfde raad van toezicht.

Groepsstructuur per 01-01-2022

Onderlinge transacties

De transacties tussen de stichtingen en de vennootschap hebben in de regel alleen betrekking op het doorbelasten van kosten.

Uitgangspunten voor de verdeling van opbrengsten en kosten

- Opbrengsten en kosten worden zoveel mogelijk direct toegekend.
- Voor het overige worden ze verdeeld naar rato van de inzet (tijdsbesteding van medewerkers).

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O

Balans per 31 december 2023

31-12-2023	31-12-2022
------------	------------

ACTIVA

VASTE ACTIVA

materiele vaste activa	€ 250.054	€ 293.473
	<u>€ 250.054</u>	<u>€ 293.473</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen debiteuren en onderhandenwerk	€ -	€ -
Rekening courant	€ 478.893	€ 392.099
Voorziening rekening courant	€ -190.330	€ -125.410
Liquide middelen	€ 324.416	€ 302.259
Nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaald	€ 26.266	€ 42.347
	<u>€ 639.245</u>	<u>€ 611.294</u>

TOTAAL ACTIVA	<u>€ 889.299</u>	<u>€ 904.767</u>
----------------------	-------------------------	-------------------------

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserve	€ 95.254	€ 158.732
Bestemmingsreserves	€ 120.066	€ 120.066
	<u>€ 215.320</u>	<u>€ 278.798</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

Rekening courant moederstichting	€ 341.827	€ 337.172
Belastingen en premies	€ 184.052	€ 143.159
Overige kortlopende schulden	€ 148.101	€ 145.637
	<u>€ 673.979</u>	<u>€ 625.969</u>

TOTAAL PASSIVA	<u>€ 889.299</u>	<u>€ 904.767</u>
-----------------------	-------------------------	-------------------------

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht de vier provincies F D F O
Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
--	-------------------	-----------------	-------------------

TOELICHTING

LASTEN

Fusiekosten	€ -	€ -	€ 48.686
Jubileum / onvoorzien	€ -	€ -	€ -
Algemene kosten	€ 894	€ -	€ 320
Verlies activa	€ 649	€ -	€ 20.368
	<u>€ 1.543</u>	<u>€ -</u>	<u>€ 69.374</u>

FINANCIELE BATEN EN LASTEN

Resultaat deelneming	€ -64.920	€ -	€ -16.222
Rentebaten en lasten	€ 2.984	€ -	€ -613
	<u>€ -61.936</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -16.835</u>

RESULTAAT

	<u>€ -63.479</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -86.209</u>
--	-------------------------	-------------------	-------------------------

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

VOORLOPIGE RESULTAATBESTEMMING

Algemene reserve	€ -63.479
------------------	-----------

JAARSTUKKEN 2023

Vaststelling en goedkeuring

Vaststelling en goedkeuring jaarstukken

De directeur-bestuurder van Stichting Monumentenwacht de vier provincien F D F O heeft de volgende jaarstukken opgesteld op 23 mei 2024:

- Bestuursverslag 2023
- Verslag van de Raad van Toezicht 2023
- Geconsolideerde jaarrekening 2023
- Enkelvoudige jaarrekening 2023

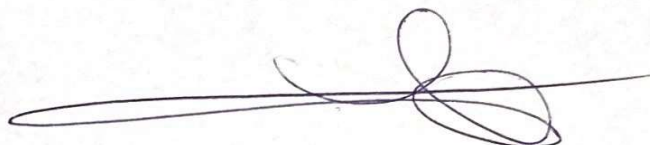
Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens resultaatbestemming op pagina 14 van de geconsolideerde jaarrekening 2023.

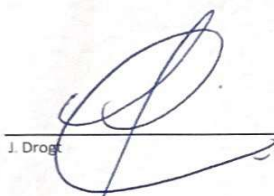
Gebeurtenissen na de balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum die een wijziging op deze jaarstukken tot gevolg hebben.

Ondertekening door bestuurder en toezichhouders

J. Lettink

J. Drog

J. van Zanden

R. Rijs

M. te Nuijl

E.A. van Vliet

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O

Onze conclusie

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O te Zwolle beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen geconsolideerde jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen, richtlijn "C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven".

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2023;
- de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Monumentenwacht De Vier Provinciën F D F O zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen, richtlijn "C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven". In dit kader

is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de geconsolideerde jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:

- Het verwerven van inzicht in de stichting en haar omgeving en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de geconsolideerde jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang voor zullen doen als gevolg van fouten of fraude, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;
- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de stichting en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de stichting;
- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening;
- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de stichting;
- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het overwegen of de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Groningen, 14 juni 2024

De Jong & Laan Controle B.V.

Origineel gewaarmerkt door:

T. Langhout RA

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Drenthe

Balans per 31 december 2023

31-12-2023	31-12-2022
------------	------------

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

Rekening courant moederstichting	€ 341.827	€ 337.173
Vorderingen en overlopende activa	€ 18.845	€ 23.223
Liquide middelen	€ 108.228	€ 108.144
	<u>€ 468.900</u>	<u>€ 468.540</u>

TOTAAL ACTIVA	<u>€ 468.900</u>	<u>€ 468.540</u>
----------------------	-------------------------	-------------------------

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserve	€ 302.251	€ 302.126
Bestemmingsreserves	€ 166.334	€ 166.334
	<u>€ 468.585</u>	<u>€ 468.460</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

Overige kortlopende schulden	€ -	€ 80
Vennootschapsbelasting	€ 315	€ -
	<u>€ 315</u>	<u>€ 80</u>

TOTAAL PASSIVA	<u>€ 468.900</u>	<u>€ 468.540</u>
-----------------------	-------------------------	-------------------------

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Drenthe
Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet Monumentenwacht	€ 154.228	€ 165.710	€ 154.484
Subsidiebaten	€ 337.065	€ 337.065	€ 330.456
Inkoop	€ -2.808	€ -	€ -9.101
	<u>€ 488.485</u>	<u>€ 502.775</u>	<u>€ 475.839</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 399.682	€ 380.778	€ 364.507
Vervoerskosten	€ 27.546	€ 22.356	€ 24.286
Huisvestingskosten	€ 18.436	€ 20.493	€ 18.060
Materiaal / Materieel	€ 19.726	€ 16.370	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 4.177	incl.	€ 4.387
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 13.886	€ 11.551	€ 14.800
Overige kosten	€ 16.415	€ 19.301	€ 35.212
Onvoorzien	€ -	€ 7.278	€ -
	<u>€ 499.868</u>	<u>€ 478.127</u>	<u>€ 461.252</u>
Rentebaten en lasten	€ 12.268	€ -	€ 18
Overige baten	€ -	€ -	€ -
RESULTAAT	<u>€ 885</u>	<u>€ 24.648</u>	<u>€ 14.605</u>
Vennootschapsbelasting	€ -759	€ -	€ -
RESULTAAT NA BELASTING	<u>€ 126</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
RESULTAATBESTEMMING			
Algemene reserve	€ 126		
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Personeel	€ -		

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Flevoland
Balans per 31 december 2023

	31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA		
VLOTTENDE ACTIVA		
Rekening courant moederstichting	€ -	€ -
Vorderingen en overlopende activa	€ -	€ 88
Liquide middelen	€ 618	€ 5.834
	<u>€ 618</u>	<u>€ 5.922</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>€ 618</u>	<u>€ 5.922</u>
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	€ -6.831	€ -6.159
Bestemmingsreserves	€ -	€ -
	<u>€ -6.831</u>	<u>€ -6.159</u>
KORT LOPENDE SCHULDEN		
Rekening courant moederstichting	€ 7.449	€ 12.081
Vooruitontvangen bedragen	€ -	€ -
	<u>€ 7.449</u>	<u>€ 12.081</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>€ 618</u>	<u>€ 5.922</u>

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Flevoland

Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet Monumentenwacht	€ 13.947	€ 15.290	€ 12.324
Subsidiebatn	€ 23.555	€ 22.358	€ 21.375
Inkoop	€ -		€ -570
	<u>€ 37.502</u>	<u>€ 37.648</u>	<u>€ 33.129</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 31.361	€ 27.487	€ 31.906
Vervoerskosten	€ 1.874	€ 1.680	€ 1.827
Huisvestingskosten	€ 1.254	€ 1.540	€ 1.358
Materiaal / materieel	€ 1.342	€ 1.155	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 284	incl.	€ 330
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 945	€ 868	€ 1.112
Overige kosten	€ 1.114	€ 1.450	€ 2.755
Onvoorzien	€ -	€ 1.900	€ -
	<u>€ 38.174</u>	<u>€ 36.080</u>	<u>€ 39.288</u>
Rentebaten en lasten	€ -	€ -	€ -
Overige baten	€ -	€ -	€ -
	<u>€ -672</u>	<u>€ 1.568</u>	<u>€ -6.159</u>
RESULTAAT			
RESULTAATBESTEMMING			
Algemene reserve	€ -672		
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Personeel	€ -		

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Fryslan

Balans per 31 december 2023

31-12-2023	31-12-2022
------------	------------

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

Rekening courant	€ -	€ -
Vorderingen en overlopende activa	€ 144.555	€ 60.205
Te ontvangen projecten	€ 73.459	€ 75.709
Liquide middelen	€ 115.645	€ 112.034
	<u>€ 333.659</u>	<u>€ 247.948</u>

TOTAAL ACTIVA	<u>€ 333.659</u>	<u>€ 247.948</u>
----------------------	-------------------------	-------------------------

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserve	€ -54.210	€ -112.857
Bestemmingsreserves	€ 55.303	€ 55.303
Bestemmingsfonds	€ 177.246	€ 177.246
	<u>€ 178.339</u>	<u>€ 119.692</u>

KORT LOPENDE SCHULDEN

Rekening courant moederstichting	€ 150.354	€ 128.206
Overige kortlopende schulden	€ 4.966	€ 50
	<u>€ 155.320</u>	<u>€ 128.256</u>

TOTAAL PASSIVA	<u>333.659</u>	<u>247.948</u>
-----------------------	-----------------------	-----------------------

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Fryslan

Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet Monumentenwacht	€ 390.882	€ 434.750	€ 435.634
Omzet projecten / aanvullende dienstverlening	€ 105.687	€ 67.290	€ -
Subsidiebatens	€ 298.436	€ 293.015	€ 283.655
Inkoop	€ -1.411	€ -	€ -1.503
	<u>€ 793.593</u>	<u>€ 795.055</u>	<u>€ 717.787</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 573.392	€ 630.016	€ 589.522
Vervoerskosten	€ 37.252	€ 39.420	€ 37.630
Huisvestingskosten	€ 24.932	€ 36.135	€ 27.983
Materiaal / materieel	€ 26.677	€ 26.101	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 5.649	incl.	€ 6.797
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 18.778	€ 20.367	€ 22.932
Overige kosten	€ 24.004	€ 34.034	€ 55.190
Incidentele kosten (jubileum 2023)	€ 20.367	€ 7.663	€ -
	<u>€ 731.051</u>	<u>€ 793.736</u>	<u>€ 740.054</u>
Rentebaten en lasten	€ -3.894	€ -	€ 14
	<u>€ 58.648</u>	<u>€ 1.319</u>	<u>€ -22.253</u>

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

RESULTAATBESTEMMING

Algemene reserve	€ 58.648
<i>Bestemmingsreserves</i>	
Personeel	€ -

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Overijssel

Balans per 31 december 2023

	31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA		
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	€ 48.627	€ 40.770
Liquide middelen	€ 11.712	€ 7.174
	<u>€ 60.339</u>	<u>€ 47.944</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>€ 60.339</u>	<u>€ 47.944</u>
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	€ -35.422	€ -46.761
Bestemmingsreserves	€ -	€ -
	<u>€ -35.422</u>	<u>€ -46.761</u>
KORT LOPENDE SCHULDEN		
Rekening courant moederstichting	€ 86.302	€ 88.723
Overige kortlopende schulden	€ 9.459	€ 5.982
	<u>€ 95.761</u>	<u>€ 94.705</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>€ 60.339</u>	<u>€ 47.944</u>

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Monumentenwacht Overijssel
Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet Monumentenwacht	€ 451.242	€ 505.070	€ 395.376
Subsidiebaten	€ 325.312	€ 325.312	€ 325.312
Inkoop	€ -4.688	€ -	€ -7.366
	<u>€ 771.866</u>	<u>€ 830.382</u>	<u>€ 713.322</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 613.566	€ 640.848	€ 609.538
Vervoerskosten	€ 40.239	€ 39.168	€ 37.555
Huisvestingskosten	€ 26.931	€ 39.105	€ 27.927
Materiaal / materieel	€ 28.816	€ 26.928	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 6.102	incl.	€ 6.783
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 20.284	€ 20.237	€ 22.886
Overige kosten	€ 21.484	€ 35.324	€ 55.394
Onvoorzien	€ -	€ 8.160	€ -
	<u>€ 757.422</u>	<u>€ 809.770</u>	<u>€ 760.083</u>
Rentebaten en lasten	€ -3.105	€ -	€ -
Overige baten	€ -	€ -	€ -
	<u>€ 11.340</u>	<u>€ 20.612</u>	<u>€ -46.761</u>
RESULTAATBESTEMMING			
Algemene reserve	€ 11.340		
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Personeel	€ -		

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht
Balans per 31 december 2023

31-12-2023	31-12-2022
------------	------------

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	€ 1.893	0
Liquide middelen	€ 887	€ 1.004
	<u>€ 2.780</u>	<u>€ 1.004</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>€ 2.780</u>	<u>€ 1.004</u>

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserve	€ -9.433	€ -6.799
	<u>€ -9.433</u>	<u>€ -6.799</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

Rekening courant	€ 12.214	€ 7.803
Overige kortlopende schulden	€ -	€ -
	<u>€ 12.214</u>	<u>€ 7.803</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>€ 2.780</u>	<u>€ 1.004</u>

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Stichting Groene en Archeologische Monumentenwacht
Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet aanvullende dienstverlening	€ 1.893	€ 59.154	€ 14.961
Inkoop	€ -	€ -	€ -6.035
	<u>€ 1.893</u>	<u>€ 59.154</u>	<u>€ 8.926</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 3.550	€ 57.134	€ 12.274
Vervoerskosten	€ 235	€ 3.492	€ 788
Huisvestingskosten	€ 157	€ -	€ 586
Materiaal / materieel	€ 168	€ 2.401	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 36	incl.	€ 142
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 118	€ 1.804	€ 480
Overige kosten	€ 262	€ 1.507	€ 1.342
	<u>€ 4.527</u>	<u>€ 66.338</u>	<u>€ 15.612</u>
Rentebaten en lasten	€ -	€ -	€ -
Overige baten	€ -	€ -	€ -
	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
RESULTAAT	<u>€ -2.634</u>	<u>€ -7.184</u>	<u>€ -6.686</u>
RESULTAATBESTEMMING			
Algemene reserve	€ -2.634		

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Monumenten Advies Oost B.V.

Balans per 31 december 2023

31-12-2023	31-12-2022
------------	------------

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiele vaste activa	€ -	€ -
	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	€ 29.660	€ 13.804
Liquide middelen	€ 8.092	€ 21.561
	<u>€ 37.752</u>	<u>€ 35.365</u>

TOTAAL ACTIVA	<u>€ 37.752</u>	<u>€ 35.365</u>
----------------------	------------------------	------------------------

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Geplaatst kapitaal	€ 18.000	€ 18.000
Algemene reserve	€ -208.330	€ -143.410
	<u>€ -190.330</u>	<u>€ -125.410</u>

KORT LOPENDE SCHULDEN

Rekening courant moederstichting	€ 222.575	€ 155.286
Belastingen	€ -	€ -
Overige kortlopende schulden	€ 5.508	€ 5.489
	<u>€ 228.083</u>	<u>€ 160.775</u>

TOTAAL PASSIVA	<u>€ 37.752</u>	<u>€ 35.365</u>
-----------------------	------------------------	------------------------

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2023

Monumenten Advies Oost B.V.

Staat van baten en lasten over 2023

	werkelijk 2023	begroot 2023	werkelijk 2022
BATEN			
Omzet aanvullende dienstverlening	€ 112.415	€ 251.017	€ 85.642
Inkoop	€ -1.636	€ -	€ -
	<u>€ 110.779</u>	<u>€ 251.017</u>	<u>€ 85.642</u>
LASTEN			
Personeelskosten	€ 140.476	€ 227.118	€ 84.416
Vervoerskosten	€ 7.899	€ 13.884	€ 4.171
Huisvestingskosten	€ 5.953	€ 12.727	€ 3.499
Materiaal / materieel	€ 5.412	€ 9.545	€ -
Kantoor- en promotiekosten	€ 1.205	incl.	€ 754
Gebruikskosten activa (afschrijvingen)	€ 4.609	€ 7.173	€ 2.934
Overige kosten	€ 4.710	€ 11.987	€ 6.090
	<u>€ 170.263</u>	<u>€ 282.434</u>	<u>€ 101.864</u>
Rentebaten en lasten	€ -5.435	€ -	€ -
Overige baten	€ -	€ -	€ -
	<u>€ -64.920</u>	<u>€ -31.417</u>	<u>€ -16.222</u>
RESULTAATBESTEMMING			
Algemene reserve	€ -64.920		

TOELICHTING

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag over 2023.

Colofon

Monumentenwacht Drenthe

Pieterbergweg 26
9431 CB Westerbork
www.monumentenwachtdrenthe.nl
info@monumentenwachtdrenthe.nl
0591 371 652

Monumentenwacht Flevoland

Rechterensedijk 8a
7722 HB Dalfsen
www.monumentenwachtflevoland.nl
info@monumentenwachtflevoland.nl
038 460 32 37

Monumentenwacht Fryslân

Emmakade NZ 59
8921 AG Leeuwarden
www.monumentenwachtfryslan.nl
info@monumentenwachtfryslan.nl
058 215 73 65

Monumentenwacht Overijssel

Rechterensedijk 8a
7722 HB Dalfsen
www.monumentenwachtoverijssel.nl
info@monumentenwachtoverijssel.nl
038 460 32 37

Groene en Archeologische Monumentenwacht

Rechterensedijk 8a
7722 HB Dalfsen
www.groenemonumentenwacht.nl
info@groenemonumentenwacht.nl
038 460 29 30

Monumenten Advies Oost

Rechterensedijk 8a
7722 HB Dalfsen
www.monumentenadvies-oost.nl
info@monumentenadvies-oost.nl
038 460 29 30

Lid van:

MonumentenwachtNL

